YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (viides jaosto)

26 päivänä helmikuuta 2002 *

Asiassa T-169/00,

Esedra SPRL, kotipaikka Bryssel (Belgia), edustajinaan asianajajat G. Vandersanden, É. Gillet ja L. Levi, prosessiosoite Luxemburgissa,

kantajana,

vastaan

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään aluksi X. Lewis ja L. Parpala, ja sittemmin H. van Lier ja L. Parpala, prosessiosoite Luxemburgissa,

vastaajana,

jossa kantaja vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin kumoaa komission päätöksen olla tekemättä kantajan kanssa tarjouspyyntöön nro 99/52/IX.D.I perustuvaa sopimusta, josta ilmoitettiin kantajalle 31.5.2000 päivätyllä kirjeellä, kumoaa komission päätöksen, jolla Centro Studi Antonio

* Oikeudenkäyntikieli: ranska.

Manieri Srl:n edustama italialaisten yritysten ryhmittymä voitti kyseisen tarjouskilpailun ja josta ilmoitettiin kantajalle 9.6.2000 päivätyllä kirjeellä, ja velvoittaa vastaajan maksamaan kantajalle korvausta vahingosta, jonka väitetään aiheutuneen näistä päätöksistä,

EUROOPAN YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIN (viides jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja P. Lindh sekä tuomarit R. García-Valdecasas ja J. D. Cooke,

kirjaaja: johtava hallintovirkamies B. Pastor,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 18.9.2001 pidetyssä suullisessa käsittelyssä esitetyn,

on antanut seuraavan

tuomion

Asiaa koskevat oikeussäännöt

1 Komission julkisiin palveluhankintoihin sovelletaan 21.12.1977 annetun Euroopan yhteisöjen yleiseen talousarvioon sovellettavan varainhoitoasetuksen

(EYVL L 356, s. 1) IV osaston I jaksossa olevia säännöksiä (56—64 a artikla), sellaisena kuin varainhoitoasetus oli tosiseikkojen tapahtuma-ajankohtana viimeksi muutettuna 13.12.1999 annetulla neuvoston asetuksella (EY, Euratom, EHTY) N:o 2673/99 (EYVL L 326, s. 1), joka tuli voimaan 1.1.2000 (jäljempänä varainhoitoasetus).

2 Varainhoitoasetuksen 56 artiklan mukaan " — — toimielinten on sellaisia sopimuksia tehdessään, joiden määrä vastaa julkisia urakka-, tavara- ja palveluhankintoja koskevien sopimusten tekomenettelyjen yhteensovittamisesta annetuissa neuvoston direktiiveissä vahvistettuja vähimmäismääriä tai ylittää ne, noudatettava samoja velvoitteita kuin jäsenvaltioiden hankintaviranomaisten on noudatettava näiden direktiivien nojalla. Soveltamista koskevissa yksityiskohtaisissa säännöissä — — on tätä koskevat asiaankuuluvat säännökset".

3 Varainhoitoasetuksen 139 artiklan mukaan "komissio vahvistaa — — varainhoitoasetuksen soveltamista koskevat yksityiskohtaiset säännöt kuullen edustajakokousta ja neuvostoa ja saatuaan lausunnon muilta toimielimiltä".

4 Komissio antoi tiettyjen varainhoitoasetuksen säännösten soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä 9 päivänä joulukuuta 1993 asetuksen (Euratom, EHTY, EY) N:o 3418/93 (EYVL L 315, s. 1; jäljempänä varainhoitoasetuksen soveltamista koskevat yksityiskohtaiset säännöt). Tämän asetuksen 97—105 ja 126—129 artiklaa sovelletaan julkisiin palveluhankintoihin. Asetuksen 126 artiklassa säädetään seuraavaa:

"Toimielimet soveltavat sopimuksia tehdessään neuvoston antamia julkisia urakoita, hankintoja ja palveluja koskevia direktiivejä, kun kyseisten sopi-

musten määrä vastaa direktiiveissä vahvistettuja vähimmäismääriä tai ylittää ne".

5 Käsiteltävän asian kannalta merkityksellinen direktiivi on julkisia palveluhankintoja koskevien sopimusten tekomenettelyjen yhteensovittamisesta 18 päivänä kesäkuuta 1992 annettu neuvoston direktiivi 92/50/ETY (EYVL L 209, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna Euroopan parlamentin ja neuvoston 13.10.1997 antamalla direktiivillä 97/52/EY (EYVL L 328, s. 1) (jäljempänä direktiivi 92/50/EY), jonka 7 artiklan 1 kohdan a alakohdan mukaan direktiiviä sovelletaan julkisiin palveluhankintoihin, jotka koskevat muun muassa terveydenhoito- ja sosiaalipalveluja, joiden arvo on vähintään 200 000 euroa.

Kanteen perustana olevat tosiseikat

6 Komissio päätti vuonna 1994 antaa Centre de la petite enfance Clovisin (päiväkoti Clovis; jäljempänä CPE Clovis) hallinnoinnin yksityisen yhtiön tehtäväksi; CPE Clovis sijaitsee komission tiloissa osoitteessa boulevard Clovis, Bryssel. CPE Clovis on Euroopan yhteisöjen toimielinten virkamiesten lapsille tarkoitettu lastenseimi ja -tarha. Komissio teki tarjouskilpailun perusteella sopimuksen kahden italialaisen yhtiön, Aristean ja Cooperativa italiana di ristorazionen, kanssa. CPE Clovisin hallinnointi annettiin tämän jälkeen kantajan, joka muodostuu edellä mainituista kahdesta yhtiöstä, tehtäväksi. Hallinnointia koskeva sopimus tehtiin alun perin kahdeksi vuodeksi 1.8.1995 alkaen, ja siihen liittyi mahdollisuus uusia sopimus kolme kertaa yhdeksi vuodeksi kerrallaan.

7 Kantaja ilmoitti komissiolle 15.4.1999 päivätyllä kirjeellään päätöksestään olla vaatimatta sopimuksen uusimista vuodeksi 1999/2000.

8 Komissio julkaisi 26.5.1999 direktiivin 92/50/ETY nojalla Euroopan yhteisöjen virallisen lehden täydennysosassa ensimmäisen tarjouspyyntöilmoituksen (tarjouspyyntöilmoitus nro 99/S 100-68878/FR, EYVL S 100, s. 35) CPE Clovisin hallinnointiin liittyvistä palveluista. Nämä palvelut kuuluvat direktiivin 92/50/ETY liitteessä I B olevaan pääluokkaan 25, joka koskee terveydenhoito- ja sosiaalipalveluita. Kolme yritystä, joiden joukossa olivat kantaja ja Centro studi Antonio Manieri Srl (jäljempänä Manieri), ilmoittautui tarjoajaehdokkaiksi.

9 Komissio ilmoitti kantajalle 2.7.1999 päivätyllä kirjeellä, että se oli päättänyt olla tekemättä CPE Clovisin hallinnointia koskevaa hankintasopimusta, jota koskeva menettely aloitettiin 26.5.1999, koska "vastaanotettujen tarjousten perusteella ei saada aikaan riittävää kilpailua".

10 Komissio julkaisi 10.7.1999 uuden tarjouspyyntöilmoituksen CPE Clovisin hallinnointiin liittyvistä palveluista (tarjouspyyntöilmoitus nro 99/S 132-97515/FR, EYVL S 132). Tämä tarjouspyyntöilmoitus oli sanamuodoltaan sama kuin ensimmäinen ilmoitus, ja siinä muistutettiin muun muassa, että tarjouskilpailun voittaisi "taloudellisesti edullisin tarjous, kun otetaan huomioon tarjotut hinnat ja tarjottujen palvelujen laatu (yksityiskohdat sopimusasiakirjoissa)". Seitsemän yritystä, joiden joukossa olivat kantaja ja Manieri, ilmoittautui tarjoajaehdokkaiksi.

11 Hakemukset tutki 28.10.1999 arviointikomitea, joka muodostui neljästä komission virkamiehestä (jäljempänä hakemusten arviointikomitea). Kaikki seitsemän ehdokkaaksi ilmoittautunutta yritystä hyväksyttiin.

12 Komissio toimitti näille seitsemälle yhtiölle sopimusasiakirjat 29.10.1999. Tarjouskilpailun ratkaisuperusteet olivat seuraavat:

"7. Tarjouskilpailun ratkaisuperusteet:

Tarjouskilpailun voittaa taloudellisesti edullisin ja kustannuksiltaan alhaisin tarjous, kun otetaan huomioon:

— tarjotut hinnat ja

— tarjouksen ja tarjotun palvelun laatu, kun sitä arvioidaan tärkeysjärjestyksessä seuraavien perusteiden mukaisesti:

a) kasvatussuunnitelman laatu (40 prosenttia)

b) toimenpiteet ja keinot, joita toteutetaan korvaamaan työntekijöiden poissaolot (30 prosenttia)

c) menettely ja valvontakeinot, joita esitetään seuraavien seikkojen valvomiseksi (30 prosenttia):

— palvelun ja hallinnoinnin laatu

— henkilöstön pysyvyyden varmistaminen

— kasvatussuunnitelman toteuttaminen."

13 Sopimusasiakirjoja täydennettiin pöytäkirjalla, joka koski 24.11. ja 25.11.1999 toteutettua tilojen tarkastusta ja pakollista tiedotustilaisuutta (jäljempänä sopimusasiakirjat).

14 Neljä yhtiötä, joiden joukossa olivat kantaja ja Manieri, jätti tarjouksen määräaikaan mennessä, joka oli 7.2.2000.

15 Tarjoukset avattiin 14.2.2000. Komissio esitti tämän jälkeen tarjoajaehdokkaille useita lisätietopyyntöjä. Kantaja vastaanotti ja vastasi kolmeen komission sille esittämään pyyntöön 25.2., 29.2. ja 17.3.2000. Manieri puolestaan vastaanotti viisi komission sille esittämää pyyntöä 25.2. (kaksi pyyntöä), 29.2., 3.3. ja 10.3.2000, joihin se vastasi 10.3. ja 14.3.2000.

16 Kolme arviointikomiteaa tutki tarjoukset.

17 Ensin tarjoukset tutki laatua koskevien arviointiperusteiden kannalta arviointikomitea, joka muodostui kuudesta komission edustajasta ja yhdestä vanhempainyhdistyksen edustajasta (jäljempänä laadunarviointikomitea). Laadunarviointikomitea esitti asiaa koskevan kertomuksen 5.4.2000. Tässä kertomuksessa Manierin tarjous asetettiin ensimmäiselle sijalle Esedran tarjouksen edelle.

18 Toiseksi komission virkamiehet arvioivat neljän tarjoajan tarjoukset hintaa koskevan arviointiperusteen kannalta (jäljempänä hinnanarviointikomitea). Hinnanarviointikomitea laati tarjousten taloudellista arviointia koskevan taulukon, jossa Manierin tarjous asetettiin toiselle sijalle Esedran tarjouksen edelle.

19 Kolmanneksi komitea, joka muodostui kuudesta henkilöstä, joista viisi oli komission virkamiehiä ja kuudes vanhempainyhdistyksen edustaja (jäljempänä tarjousten arviointikomitea), tutki laadunarviointikomitean kertomuksen ja hinnanarviointikomitean edellä mainitun tarjousten taloudellista arviointia koskevan taulukon. Tämä komitea teki lopullisen arviointinsa 7.4.2000. Tässä arvioinnissa toistetaan laadun- ja hinnanarviointikomitean päätelmät ja päädytään siihen, että Manierin tarjous on paras sopimusehdot täyttävä tarjous, joka on sekä kustannuksiltaan alhaisin että laadultaan paras.

20 Tämän tutkimuksen ja hankintoja ja sopimuksia käsittelevän neuvoa-antavan komitean 30.5.2000 päivätyn puoltavan lausunnon jälkeen komissio päätti, että tarjouskilpailun voitti Manierin edustama italialaisten yritysten ryhmittymä, jonka Manieri ja kuusi muuta yritystä muodostivat.

21 Komissio ilmoitti kantajalle 31.5.2000 päivätyllä kirjeellä, että tämä ei ollut voittanut kyseistä tarjouskilpailua (jäljempänä hylkäävä päätös).

22 Kantajan neuvonantajat pyysivät 2.6.2000 päivätyssä kirjeessä komissiota ilmoittamaan päätöksen perustelut. He pyysivät komissiota niin ikään lykkäämään kaikkia toimenpiteitä, joilla pyrittäisiin panemaan täytäntöön päätös, jolla kyseinen tarjouskilpailu oli ratkaistu toisen tarjoajan hyväksi (jäljempänä valintapäätös), ja näin ollen olemaan tekemättä sopimusasiakirjoissa tarkoitettua sopimusta.

23 Komissio antoi 9.6.2000 päivätyllä telekopiollaan tietoja valintapäätöksen perusteluista, jotka koskivat tarjouskilpailun ratkaisemista Manierin edustaman italialaisten yritysten ryhmittymän hyväksi. Komissio kieltäytyi lykkäämästä valintapäätöksen täytäntöönpanoa.

24 Kyseisen tarjouskilpailun ratkaisemisen jälkeen Manierin edustama ryhmittymä päätti antaa sopimuksen täytäntöönpanon Belgian oikeuden mukaan äskettäin perustetun Sapiens-nimisen yhtiön tehtäväksi täyttääkseen sen jäsenvaltion säätämät lukuisat työ-, vero- ja sosiaalioikeutta koskevat velvoitteet (sosiaalimaksut ja muut työtekijöiden oikeudet, verojen maksu, arvonlisäveronumeron saanti, päiväkotien hallinnointiin liittyvä valvonta Belgiassa ym.), jossa palvelut suoritetaan. Tällaista menettelyä sovellettiin myös tehtäessä aiempi hankintasopimus.

Menettely ja asianosaisten vaatimukset

25 Kantaja nosti käsiteltävänä olevan kanteen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen 20.6.2000 jättämällään kannekirjelmällä.

26 Kantaja teki ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen samana päivänä jättämässään erillisessä asiakirjassa välitoimihakemuksen valintapäätöksen ja hylkäävän päätöksen täytäntöönpanon lykkäämisestä.

27 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen presidentti hylkäsi välitoimihakemuksen 20.7.2000 asiassa T-169/00 R, Esedra vastaan komissio, antamallaan määräyksellä (Kok. 2000, s. II-2951).

28 Kantaja vaati kanne- ja vastauskirjelmässään, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin vaatisi komissiota esittämään useita asiakirjoja ja sallisi kantajan esittää huomautuksensa näistä asiakirjoista.

29 Esittelevän tuomarin kertomuksen perusteella ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin päätti aloittaa suullisen käsittelyn, ja työjärjestyksen 64 artiklan mukaisena prosessinjohtotoimena se pyysi kantajaa vastaamaan yhteen kysymykseen ja komissiota esittämään eräitä asiakirjoja ja vastaamaan useisiin kysymyksiin. Kantaja vastasi 28.6. ja 29.6.2001 päiväämillään kirjeillä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen esittämään kysymykseen, ja komissio esitti 22.6., 9.7. ja 24.7.2001 päiväämissään kirjeissä pyydetyt asiakirjat ja vastasi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kysymyksiin.

30 Asianosaisia ja niiden antamia vastauksia ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen niille suullisesti esittämiin kysymyksiin kuultiin 18.9.2001 pidetyssä istunnossa. Kantaja totesi suullisessa istunnossa, että komission esittämät asiakirjat olivat riittävät, jotta se voi valmistaa puolustuksensa, ja että se katsoi näin ollen, että sen asiakirjojen esittämistä koskeva vaatimus oli täytetty.

31 Kantaja vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

— toteaa, että käsiteltävänä oleva kanne otetaan tutkittavaksi ja että se on perusteltu

— kumoaa päätöksen, jolla hankintasopimus jätettiin tekemättä kantajan kanssa

— kumoaa valintapäätöksen

— velvoittaa komission maksamaan 1 001 574,09 euroa vahingonkorvauksena

— velvoittaa komission korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

32 Komissio vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin:

— hylkää kumoamista koskevat vaatimukset perusteettomina

— hylkää vahingonkorvausvaatimuksen perusteettomana

— velvoittaa kantajan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

33 Kantaja vaati 22.10.2001 päivätyllä kirjeellään ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta aloittamaan suullisen käsittelyn uudestaan sillä perusteella, että se oli saanut tietää sellaisesta uudesta seikasta, joka oikeutti käsittelyn aloittamisen uudestaan. Komissio esitti 27.11.2001 päivätyllä kirjeellään huomautuksensa tästä vaatimuksesta ja katsoi, ettei ollut tarpeellista eikä perusteltua aloittaa suullista käsittelyä uudestaan.

Kumoamista koskevat vaatimukset

34 Kantaja vetoaa kumoamiskanteensa tueksi viiteen kanneperusteeseen: ensimmäinen kanneperuste koskee syrjintäkiellon periaatteen loukkaamista, toinen kanneperuste koskee tarjouspyyntöilmoituksen ja sopimusasiakirjojen rikkomista siltä osin, kuin kyseessä on tarjouskilpailun voittajan taloudellinen suorituskyky ja teknisen kapasiteetin arviointi, kolmas kanneperuste koskee sopimusasiakirjojen rikkomista siltä osin, kuin kyseessä on hintojen ja tarjoajien tekemien tarjousten laadun arviointi, neljäs kanneperuste koskee perusteluvelvollisuuden noudattamatta jättämistä ja viides kanneperuste koskee harkintavallan väärinkäyttöä.

Ensimmäinen kanneperuste, joka koskee syrjintäkiellon periaatteen loukkaamista

35 Kantaja väittää, että komissio loukkasi syrjintäkiellon periaatetta, joka on perustavanlaatuinen periaate julkisten hankintojen alalla ja johon viitataan suoraan direktiivin 92/50/ETY 3 artiklan 2 kohdassa, jonka mukaan "hankintaviranomaisten on varmistettava, että palvelujen suorittajia kohdellaan tasapuolisesti". Kantaja väittää ensinnäkin, että se ei saanut samaa määräaikaa tarjouksensa jättämiselle kuin muut tarjoajaehdokkaat, ja toiseksi, että komissio

esitti tarjoajille kysymyksiä, jotka eivät koskeneet vain selvennysten pyytämistä tai tarjouksissa olevien ilmeisten asiavirheiden korjaamista, sekä kolmanneksi, että tarjousten arviointia ei toteutettu puolueettomasti.

1. *Kantajan väite, jonka mukaan se ei saanut samaa määräaikaa tarjouksensa jättämiselle kuin muut tarjoajaehdokkaat*

Asianosaisten väitteet ja niiden perustelut

36 Kantajan mielestä se ei saanut samaa määräaikaa tarjouksensa jättämiselle kuin muut tarjoajaehdokkaat. Kantaja muistuttaa, että tarjousten jättämiselle asetettua määräaikaa, jonka alun perin piti päättyä sopimusasiakirjojen mukaisesti 6.1.2000, jatkettiin 7.2.2000 asti. Kantaja kuitenkin korostaa, että se oli ainoa tarjoajaehdokas, jolle ei ilmoitettu tästä määräajan jatkamisesta, koska komission sille lähettämässä italiankielisessä kirjeessä täsmennettiin, että tarjousten jättämiselle asetettua määräaikaa jatkettiin 7.1.2000 eikä 7.2.2000 asti. Kantaja toteaa tältä osin, että muille tarjoajaehdokkaille ilmoitettiin kirjeitse tai puhelimitse, että päivämäärä oli 7.2.2000. Kantaja toteaa erityisesti, että Manierille, joka myös sai italiankielisen kirjeen, jossa oli sama tarjousten jättämiselle asetettua uutta määräaikaa koskeva virhe, ilmoitettiin tästä virheestä puhelimitse. Kantaja väittää, että sille täsmennettiin vasta 7.1.2000, jolloin sen edustaja saapui komission tiloihin jättämään tarjouksen, että tarjousten jättämiselle asetettua määräaikaa oli todellisuudessa jatkettu 7.2.2000 asti.

37 Kantaja väittää, että se järjesti toimintansa näin ollen siten, että se voi noudattaa asetettua määräaikaa, jonka piti päättyä 7.1.2000. Kantajan mukaan sillä, että se voi ottaa tarjouksensa takaisin 7.1.2000 täydentääkseen sitä ja jättääkseen sen

7.2.2000, ei voitu saattaa kantajaa yhdenvertaiseen asemaan muihin tarjoajaehdokkaisiin nähden, jotka voivat alusta lähtien jakaa työn pidemmälle ajanjaksolle. Kantaja toteaa tältä osin, että se voi tosiasiallisesti alkaa täydentää tarjoustaan vasta 24.1.2000, jolloin osa sen työntekijöistä, jotka olivat osallistuneet tarjouksen laadintaan, palasivat lomilta ja jolloin tarjouksen valmisteluun osallistuneet ulkopuoliset konsultit vapautuivat muista 7.1.2000 jälkeen tekemistään sitoumuksista.

38 Komissio riitauttaa kantajan perustelut, koska tarjousten jättämiselle asetettu määräaika oli sama kaikille tarjoajaehdokkaille eli 7.2.2000 ja koska kantaja voi jättää tarjouksensa 6.1.2000 jälkeen. Komission mielestä kantajaa ei syrjitty, vaikka kantajalle 20.12.1999 lähetetyssä kirjeessä oli päivämäärää koskeva virhe.

Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

39 Kantajan väite, jonka mukaan se ei saanut samaa määräaikaa tarjouksensa jättämiselle kuin muut tarjoajaehdokkaat, on tosiseikkojen osalta perusteeton, koska kantaja hyötyi samasta määräajan jatkamisesta kuin muut tarjoajaehdokkaat.

40 Tosiseikkoja koskevasta selvityksestä nimittäin ilmenee, että komissio vahvisti alun perin tarjousten jättämiselle asetetun määräajan päättyväksi 6.1.2000. Tämä päivämäärä mainittiin sopimusasiakirjojen 2 kohdassa, ja komissio lähetti sopimusasiakirjat 29.10.1999 seitsemälle valintamenettelyssä hyväksytylle tarjoajaehdokkaalle.

41 Tarjousten jättämiselle asetettua määräaikaa jatkettiin 20.12.1999 7.2.2000 asti. Koska komission Esedralle ja Manierille lähettämissä telekopioissa oli kirjoitus-

virhe, näille yhtiöille ilmoitettiin, että kyseistä päivämäärää oli jatkettu 7.1.2000 eikä 7.2.2000 asti. Manieri havaitsi tämän virheen ja pyysi komissiolta täsmennystä, ja komissio ilmoitti sille 22.12.1999 telekopiolla, että tarjousten jättämiselle asetettua määräaikaa oli jatkettu 7.2.2000 asti. Esedra puolestaan tuli johdetuksi harhaan, ja se saapui komissioon 7.1.2000 jättämään tarjouksensa. Se voi kuitenkin ottaa tarjouksensa takaisin ja hyötyä määräajan jatkamisesta 7.2.2000 asti.

42 Tältä osin on täsmennettävä, että Manieri lähetti komissiolle telekopion 21.12.1999 ilmoittaakseen tästä päivämäärää koskevasta virheestä, ja komissio korjasi tämän virheen seuraavana päivänä lähettämällä Manierille takaisin tämän telekopion lisäten siihen käsin täsmennyksen, jonka mukaan tarjousten jättämiselle asetettua määräaikaa oli jatkettu 7.2.2000 asti.

43 Vaikka on valitettavaa, että komissio ei sen jälkeen, kun sille oli ilmoitettu tästä virheestä, arvioinut tarpeelliseksi tarkastaa, oliko Esedralle ja Manierille lähetetyissä telekopioissa sama virhe voidakseen korjata tämän virheen ottamalla kantajaan yhteyttä, on kuitenkin todettava, että jos kantaja ei voinut täydentää tarjoustaan ennen 24.1.2000, sen tältä osin esittämät syyt johtuvat siitä itsestä, eivätkä ne liity siihen, että komissio viivytteli ilmoittaessaan sille tarjousten jättämiselle asetetun määräajan jatkamisesta. Lisäksi on todettava, että mitään todisteita ei esitetä kantajan sellaisen väitteen tueksi, jonka mukaan se ei voinut ottaa ajoissa yhteyttä käyttämiinsä ulkopuolisiin konsultteihin, joiden se väittää hyväksyneen 7.1.2000 lähtien muita sitoumuksia ja voineen vapautua sen käytettäväksi vasta 24.1.2000 lähtien.

44 Kantaja ei myöskään väitä, että se, että sille ilmoitettiin tarjousten jättämiselle asetetun määräajan jatkamisesta 7.1.2000 eikä 22.12.1999 kuten Manierille (tai 20.12.1999 kuten muille tarjoajaehdokkaille), olisi aiheuttanut sen, että se olisi joutunut esittämään riittämättömästi valmistellun tarjouksen.

45 Edellä esitetyn perusteella kantajan väite, jonka mukaan sitä on syrjitty määräajan jatkamisen takia, on hylättävä.

2. *Kantajan väite, jonka mukaan komissio esitti tarjoajille kysymyksiä, jotka eivät koskeneet vain selvennysten pyytämistä tai tarjoustekstissä olevien ilmeisten asiavirheiden korjaamista*

Asianosaisten väitteet ja niiden perustelut

46 Kantaja väittää, että komissio esitti Manierille kysymyksiä, jotka eivät koskeneet vain selvennysten pyytämistä tai tämän tekemässä tarjouksessa olevien ilmeisten asiavirheiden korjaamista. Kantajan mielestä komissio rikkoi tämän takia varainhoitoasetuksen soveltamista koskevien yksityiskohtaisten sääntöjen 99 artiklan h alakohdan 2 alakohtaa, jossa täsmennetään, että toimielin ei enää tarjousten avaamisen jälkeen voi ottaa yhteyttä tarjoajaan, ellei yhteydenoton tarkoituksena ole selvennysten pyytäminen tai tarjoajan laatimassa tarjoustekstissä olevien ilmeisten asiavirheiden korjaaminen, ja että komissio loukkasi tähän liittyvää syrjintäkiellon periaatetta.

47 Kantaja väittää, että komissio esitti Manierille 25.2., 29.2. ja 3.3.2000 useita pyyntöjä, joiden perusteella Manieri voi täydentää tarjoustaan. Nämä komission esittämät pyynnöt johtivat myös Manierin komissiolle esittämiin kysymyksiin, ja myös tällä rikottiin kantajan mielestä varainhoitoasetuksen soveltamista koskevien yksityiskohtaisten sääntöjen 99 artiklan h alakohdan 2 alakohtaa.

48 Komissio riitauttaa kantajan tulkinnan. Komission mielestä kaikille tarjoajille 25.2. ja 29.2.2000 esitettyjä kysymyksiä käsiteltiin jo tarjouksissa, ja vastaukset ainoastaan selvensivät näitä kysymyksiä ilman, että yksikään tarjoaja olisi voinut

täydentää tarjoustaan. Komissio täsmentää, että Manieri ei täydentänyt tarjoustaan ja että sen tarjous toimitettiin vaaditussa määräajassa. Komissio katsoo lisäksi, että näillä kolmella selvennyspyynnöllä, joihin kantaja viittaa, noudatettiin täysin varainhoitoasetuksen soveltamista koskevien yksityiskohtaisten sääntöjen 99 artiklan h alakohdan 2 alakohtaa, ja se viittaa tältä osin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen asiassa T-19/95, Adia Interim vastaan komissio, 8.5.1996 antamaan tuomioon (Kok. 1996 s. II-321). Komissio korostaa lisäksi, että ainoa Manierin sille esittämä kysymys koski käytännön järjestelyjä, jotka liittyivät toisen yhteisökielen puhumiseen lapsille.

Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

49 On huomattava, että varainhoitoasetuksen soveltamista koskevien yksityiskohtaisten sääntöjen 99 artiklan h alakohdan 2 alakohdasta johtuu, että tarjousten avaamisen jälkeen yhteydenotot toimielimen ja tarjoajan välillä ovat kiellettyjä lukuun ottamatta niitä poikkeustapauksia, joissa "tarjous antaa aihetta selvennysten pyytämiseen tai jos tarjoustekstissä olevia ilmeisiä asiavirheitä on korjattava". Näissä tilanteissa toimielin voi ottaa yhteyden tarjoajaan (em. asia Adia Interim v. komissio, tuomion 43 kohta).

50 Komission useiden prosessinjohtotoimien yhteydessä vastauksena esittämistä asiakirjoista ilmenee tältä osin, että Manieri vastaanotti komissiolta yhteensä viisi selvennyspyyntöä 25.2. (kaksi pyyntöä), 29.2., 3.3. ja 10.3.2000, ja että se vastasi niihin 10.3. ja 14.3.2000.

51 Komissio esitti prosessinjohtotoimien yhteydessä myös Manierin komission selvennyspyyntöihin antamat vastaukset sekä sellaiset täsmälliset otteet Manierin tarjouksesta, jotka liittyivät 25.2.2000 lähetetyn ensimmäisen telekopion kysymyksiin 1, 2, 5 ja 6 ja 3.3.2000 lähetetyn telekopion ensimmäisessä, kolmannessa

ja neljännessä luetelmakohdassa oleviin kysymyksiin. Komissio ilmoitti myös kunkin edellä mainitun seitsemän kysymyksen osalta, mitkä sopimusasiakirjojen kohdat vastasivat Manierin tarjouksen otteita ja komission selvennyspyyntöjä.

52 On syytä tutkia kunkin jäljempänä tarkasteltavan seitsemän kysymyksen osalta, onko Manierin vastauksia komission sille esittämiin kysymyksiin pidettävä sen tekemän tarjouksen sisältöä koskevina selvennyksinä, vai menevätkö ne pidemmälle muuttaen tämän tarjouksen sisältöä sopimusasiakirjoissa oleviin vaatimuksiin nähden. Kantaja ei riitauta muita kysymyksiä.

53 Komissio pyysi 25.2.2000 lähetetyn ensimmäisen telekopion ensimmäisessä kysymyksessä Manieria toimittamaan sille "täsmällisiä esimerkkejä henkilökunnan koulutussuunnitelmasta (lukumäärä ajanjaksoittain, koulutusjaksojen tyyppi)". Asiakirjoista ilmenee, että Manierin tarjouksessa oli yksityiskohtainen selvitys sen koulutussuunnitelmasta ja että Manieri toimitti komission pyynnöstä simuloidun koulutussuunnitelman, johon kuului myös taulukko, jonka otsikko oli "henkilökunnan koulutussuunnitelma".

54 Näiden asiakirjojen perusteella on todettava, että Manierin vastauksessaan käyttämät tiedot sisältyivät sopimusasiakirjojen vaatimusten mukaisesti jo sen tarjouksessa olevaan koulutussuunnitelmaan. Näin ollen Manierin vastauksessa ainoastaan selvennetään komissiolle tarjouksessa jo mainittuja tietoja ilman, että tarjouksen sisältöä muutettaisiin.

55 Komissio pyysi 25.2.2000 lähetetyn ensimmäisen telekopion toisessa kysymyksessä Manieria toimittamaan sille "kuvauksen psykologisesta ja ammatillisesta valvonnasta (lukumäärä ajanjaksoittain, tarkastusten luonne)". Asiakirjoista ilmenee, että Manierin tarjous sisälsi luettelon sellaisista toimista henkilökunnan poissaolojen vähentämiseksi, joihin kuului henkilökunnan säännöllisen psykologisen ja ammatillisen valvonnan järjestäminen. Manieri toimitti vaaditun kuvauksen vastauksena komission pyyntöön.

56 Näiden asiakirjojen perusteella on todettava, että sopimusasiakirjoissa ei nimenomaisesti vaadittu psykologista ja ammatillista valvontaa. Manierin tarjouksessa kuitenkin tarkasteltiin poissaolo-ongelmaa esittämällä tällaisen valvonnan toteuttamista, ja tämän takia komissio pyysi selvennyksiä kyseisistä toimista. Näin ollen Manierin vastauksessa ainoastaan selvennetään komissiolle tarjouksessa mainitun psykologisen ja ammatillisen valvonnan käsitettä ilman, että tarjouksen sisältöä muutettaisiin.

57 Ensimmäisen 25.2.2000 lähetetyn telekopion viides kysymys oli seuraava: "Vastaako sopimuspuoli museoiden sisäänpääsy- ja/tai retkimaksuista? Jos vastaa, mikä on suunniteltujen retkien vuosittainen määrä, niiden lukumäärä ajanjaksoittain ja niihin osallistuvien lasten ikä?" Asiakirjoista ilmenee, että Manierin tarjouksessa kuvattiin suunniteltuja vierailuja ja retkiä, mutta että tarjouksessa ei nimenomaisesti mainittu, että tarjoaja vastaisi niihin liittyvistä maksuista. Manieri täsmensi vastauksena komission sille esittämään kysymykseen, että se todellakin vastaisi näistä maksuista. Manieri toimitti lisäksi tietoja retkien määrästä, lukumäärästä ajanjaksoittain ja niihin osallistuvien lasten iästä.

58 Näiden asiakirjojen perusteella on todettava vierailuihin ja retkiin liittyvistä maksuista, että sillä, että Manieri ei nimenomaisesti maininnut tarjouksessaan vastaavansa näistä maksuista, ei ole merkitystä käsiteltävänä olevassa asiassa. Sopimusasiakirjoissa nimittäin täsmennettiin, että vain tällainen järjestely oli mahdollinen, mutta niissä ei vaadittu, että tämä oli mainittava tarjouksessa. Näin ollen Manierin kielteinen vastaus komission sille esittämään selvennyspyyntöön olisi johdonmukaisesti johtanut sen tarjouksen hylkäämiseen, kun taas sen myönteinen vastaus ei millään tavoin muuta sen tarjousta. Myös retkien määrän, ajankohtien ja niihin osallistuvien lasten iän osalta on todettava, että Manierin vastauksessa vain toistetaan sen tarjouksessa esittämiä tietoja ja täsmennetään kyseisten lasten ikä, eikä tämän perusteella voida katsoa, että kyseistä tarjousta olisi muutettu.

59 Ensimmäisen 25.2.2000 lähetetyn telekopion kuudes kysymys oli seuraava: "Ryhmien pysyvyys: — — onko kyseessä työtunteihin perustuva osa-aikaisuus,

ja mikäli on, kuinka monesta tunnista viikossa on kyse? — — Vai onko kyseessä työtehtäviin perustuva osa-aikaisuus, jossa työntekijä on tosiasiallisesti koko päivän työpaikalla? — — Täsmentäkää yleisen samaa rakennetta koskevan henkilöstökaavion avulla jokaisen (yhdestä viiteenkymmeneen) lastenhoitajana työskentelevän työtekijän (esim. P1, P2, P3, P4 ym.) jakautuminen kuhunkin luokkaan tai huoneeseen ja kunkin rooli (A, B, C, osa-aikainen) ja tehkää samoin lastentarhanopettajien osalta." Asiakirjoista ilmenee, että Manierin tarjouksessa kuvattiin suunniteltuja toimia oppilas- ja opettajaryhmien pysyvyyden varmistamiseksi. Tarjouksessa täsmennettiin erityisesti, että osa-aikaiset opettajat hoitaisivat erityistehtäviä tai toimisivat joissain tapauksissa kolmantena lastenhoitajana. Vastauksena komission sille esittämään pyyntöön Manieri antoi vaaditut osa-aikaa koskevat selvennykset ja toimitti komission pyytämän henkilöstökaavion.

60 Näiden asiakirjojen perusteella on todettava osa-aikaa koskevasta kysymyksestä, että Manierin vastauksessa vain toistetaan sen tarjoukseen sisältyviä tietoja muuttamatta tarjouksen sisältöä. Lisäksi on syytä todeta komission pyytämästä henkilöstökaaviosta, että se ainoastaan selventää esimerkinomaisesti edellä mainittua vastausta, korvaamatta sopimusasiakirjoissa vaadittua ja Manierin tarjouksessa jo ollutta täydellistä ja yksityiskohtaista henkilöstökaaviota.

61 Ensimmäinen, kolmas ja neljäs kysymys, jotka olivat 3.3.2000 lähetetyssä telekopiossa, olivat seuraavat: " — — täsmentäkää, mitä teoreettista käsikirjaa [Hazard Analysis Critical Control Point; jäljempänä HACCP] sovelletaan sopimuksen alkaessa, ja sen mukauttamiseen kuluva aika. — — yksilöikää yhtiönne toteuttama sisäinen valvonta ja Laboracon toteuttama ulkoinen valvonta. — — täsmentäkää minkälaisesta valvonnasta on kyse, kuinka usein valvontatoimi toteutetaan ja niiden määrä." Asiakirjoista ilmenee, että Manierin tarjoukseen sisältyi yleinen ja teoreettinen kuvaus hygieniaan ja puhtauteen liittyvistä toimista ja että hygieniaan liittyvien kysymysten esitettiin kuuluvan olennaisena osana yleisen laatuvalvontajärjestelmän toteuttamiseen. Manieri täsmensi tarjouksessaan lisäksi, että se sitoutui takaamaan palvelujensa hygienisen laadun käyttämällä erikoistuneen yhtiön, Laboracon, palveluja. Vastauksena näihin komission sille esittämiin pyyntöihin Manieri antoi vaaditut selvennykset ja toimitti suunniteltua laatu- ja omavalvontajärjestelmää koskevan henkilöstökaavion, kuvauksen tästä järjestelmästä vastuussa olevista henkilöistä, teoreettisen luettelon tarkastuksista ja teoreettisen HACCP-käsikirjan.

62 Näiden asiakirjojen perusteella on todettava, että Manierin vastauksessa ainoastaan selvennetään komissiolle tarjouksen sisältöä ilman, että tarjouksen sisältöä muutettaisiin. Manierin tarjous vastaa sopimusasiakirjojen vaatimuksia, joiden mukaan tarjoajaehdokkaiden oli liitettävä tarjoukseensa "lyhyt muistio, jossa selvitetään tarjoajaehdokkaan oma hygieniataso, henkilöstöresurssit ja toteutettu ammattipätevyys, ja näiden puuttuessa nykyisin toteutetut toimet palvelujen hygienian laadun varmistamiseksi", ja Manierin vastauksessa ainoastaan täsmennetään suunniteltu sisäinen ja ulkoinen valvonta. Myöskään sitä, että Manieri liitti teoreettisen HACCP-käsikirjan vastauksena komission sille esittämään pyyntöön, ei voida katsoa tarjouksen muuttamiseksi, koska tarjouksessa oli yleinen ja teoreettinen kuvaus hygieniaan ja puhtauteen liittyvistä toimista, joista HACCP-käsikirja edusti vain yhtä muotoa.

63 Yhteenvetona on todettava, että sopimusasiakirjojen, Manierin tarjouksen, selvennyspyyntöjen ja Manierin vastausten arvioinnista seuraa, että komissio ei loukannut direktiivin 92/50/EY 3 artiklan 2 kohdan ja varainhoitoasetuksen soveltamista koskevien yksityiskohtaisten sääntöjen 99 artiklan h alakohdan 2 alakohdan mukaista syrjintäkiellon periaatetta. Manierin vastaukset komission sille esittämiin kysymyksiin on nimittäin katsottava sen tekemän tarjouksen sisältöä koskeviksi selvennyksiksi ilman, että ne mitenkään muuttaisivat itse sisältöä sopimusasiakirjoissa olevien vaatimusten kannalta.

64 Näin ollen kantajan väitteet, joiden mukaan Manierin vastaukset komission sille esittämiin selvennyspyyntöihin ovat johtaneet kantajan syrjintään, on hylättävä.

3. *Kantajan väitteet, joiden mukaan tarjoajien tekemiä tarjouksia ei arvioitu puolueettomasti*

65 Kantaja väittää, että tarjoajien tekemiä tarjouksia ei arvioitu puolueettomasti, koska arviointiin osallistuivat kaksi tahoa, jotka olivat perusteettomasti viha-

mielisiä kantajaa kohtaan, nimittäin vanhempainyhdistys ja päiväkodin hallinnointisekakomitea (jäljempänä Cocepe). Kantaja arvelee myös, että komissio halusi unohtaa menneet asiat ja pitää kantajan erossa CPE Clovisista, koska kantaja hallinnoi sitä silloin, kun siellä väitettiin tapahtuneen pedofilia-tapauksia vuonna 1997.

66 Kantaja toteaa ensinnäkin, että vanhempainyhdistyksen varapuheenjohtaja osallistui käsiteltävänä olevien tarjousten arviointiin. Kantajan mukaan vanhempainyhdistyksen puheenjohtaja oli kuitenkin ilmoittanut komissiolle tyytymättömyytensä lähettämällä sille jäljennöksen eräälle Cocepen jäsenelle osoittamastaan kirjeestä, jossa valitettiin tavasta, jolla kantaja hallinnoi CPE Clovista. Kantaja väittää lisäksi, että vanhempainyhdistys vaati komissiota irtisanomaan silloin voimassa olleen sopimuksen.

67 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo, että vanhempainyhdistuksen jäsenen tarjousten arviointiin osallistumisen perusteltavuutta ei voida riitauttaa, kun otetaan huomioon määrä, jolla vanhemmat rahoittavat CPE Clovisin kustannuksia, ja intressi, joka heillä on lasten hyvinvointiin liittyvissä pedagogisissa kysymyksissä.

68 Myöskään kantajaan kohdistuvaa syrjintää ei voida todeta sen perusteella, että vanhempainyhdistyksen puheenjohtaja ilmoitti tyytymättömyytensä Esedran tavasta hallinnoida CPE Clovista. Tutkittaessa kirjettä, johon kyseinen väite perustuu, voidaan todeta, että tämä yhdelle Cocepen jäsenelle osoitettu kirje, josta komissio sai jäljennöksen tiedoksi, lähetettiin henkilökohtaisesti koululaisen vanhemman eikä vanhempainyhdistyksen nimissä. Kirjeen laatija ei missään kohtaa vetoa asemaansa vanhempainyhdistyksen puheenjohtajana. Lisäksi on todettava, että kirjeen laatija ei ilmeisestikään halunnut aiheuttaa vahinkoa kantajan imagolle tai sen toimille, kuten hän täsmensi Esedran häntä vastaan vireille saattamassa oikeudenkäynnissäkin.

69 Lisäksi on todettava, että kantajan väite, jonka mukaan vanhempainyhdistys vaati komissiota irtisanomaan silloin voimassa olleen kantajan kanssa tehdyn hallinnointisopimuksen, perustuu ainoastaan paikallisen henkilöstökomitean lentolehtiseen, eikä vanhempainyhdistyksen voida tämän asiakirjan perusteella todeta tehneen kyseistä vaatimusta.

70 Näin ollen kantajan väite, joka koskee vanhempainyhdistyksen jäsenen osallistumista kyseisiä julkisia hankintoja koskevaan sopimuksentekomenettelyyn, on hylättävä.

71 Kantaja korostaa toiseksi, että Cocepe seurasi kyseisiä julkisia hankintoja koskevaa sopimuksentekomenettelyä, johon viitattiin tämän 24.3.2000 pidetyssä 221. kokouksessa. Kantaja muistuttaa tältä osin, että Cocepe on sekakomitea, johon osallistuvat henkilöstökomiteoiden edustajat. Kuten vanhempainyhdistys, myös paikallinen henkilöstökomitea suhtautui kantajan mielestä kuitenkin vihamielisesti sitä kohtaan, minkä sen mielestä osoittaa se, että Cocepe vastusti CPE Clovisin toiminnan yksityistämistä vuonna 1995.

72 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa, että sopimusasiakirjoihin liitetyistä selvityksistä ilmenee, että Cocepe on sekakomitea, joka muodostuu hallinnon ja henkilöstökomiteoiden edustajista. Siihen kuuluu neljä komission edustajaa, kaksi neuvoston edustajaa, kaksi talous- ja sosiaalikomitean ja alueiden komitean edustajaa ja kaksi parlamentin edustajaa. CPE Clovisin hallinnointia koskevan sopimuksen osalta Cocepe avustaa komissiota seurantaa, toimielinten välistä koordinointia ja jatkuvaa arviointia koskevissa tehtävissä. Cocepe osallistuu myös CPE Clovisin toiminnan tarkkailuun, tutkii vanhempien tekemät hakemukset ja antaa lausuntoja, jotka liittyvät CPE Clovisin toimintaan.

73 On kuitenkin todettava, että yksikään Cocepen jäsen ei osallistunut tarjousten arviointiin kyseisiä julkisia hankintoja koskevan sopimuksentekomenettelyn

yhteydessä. Komissio täsmentää erityisesti, että Cocepe ei voi tutustua tarjoajien tekemiin tarjouksiin, koska ne voidaan toimittaa ainoastaan arviointikomiteoille, eikä kantaja riitauta tätä.

74 Kantaja ei myöskään voi perustellusti väittää, että se, että Cocepe voi seurata kyseisiä julkisia hankintoja koskevan sopimuksentekomenettelyn etenemistä tai että se voi vaikuttaa hallinnointia koskevan sopimuksen tekemiseen, loukkaisi syrjintäkiellon periaatetta. Cocepe nimittäin seurasi riidanalaisia julkisia hankintoja koskevaa sopimuksentekomenettelyä ainoastaan tarjouskilpailun etenemistä koskevan yleisluonteisen arvioinnin perusteella, joka esitettiin sen 221. kokouksessa ja joka ei vaikuttanut arviointimenettelyyn.

75 Näin ollen kantajan väite, joka koskee Cocepen osallistumista kyseisiä julkisia hankintoja koskevaan sopimuksentekomenettelyyn, on hylättävä.

76 Kantaja väittää kolmanneksi, että vuonna 1997 väitetyiksi tapahtuneiden pedofilia-tapausten jälkeen komissiota painostettiin erottamaan kantaja CPE Clovisin hallinnoinnista ja että tämän painostuksen seurauksena komissio halusi unohtaa menneet tapahtumat.

77 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa, että kantaja ei esitä mitään todistetta, jonka perusteella vuonna 1997 väitetyiksi tapahtuneet pedofilia-tapaukset olisivat johtaneet mihinkään sitä koskevaan syrjintään.

78 Onkin täsmennettävä, että CPE Clovisin hallinnointia koskevan sopimuksen irtisanoi kantaja eikä komissio, ja tämä osoittaa, että komission mielestä kantaja ei ollut vastuussa vuoden 1997 tapahtumista.

79 Myöskään sillä, että paikallinen henkilöstökomitea arvosteli kantajan tapaa toteuttaa sopimusta ja vaati komissiota vastaamaan uudelleen CPE Clovisin hallinnoinnista, ei ole merkitystä kantajan tarjouksen arvioinnin kannalta, koska kyseinen komitea ei osallistunut arviointimenettelyyn.

80 Näin ollen kantajan väite, jonka mukaan komissio halusi hylätä kantajan, koska tämä hallinnoi CPE Clovista vuonna 1997 väitetyiksi tapahtuneiden pedofiliatapausten aikana, on hylättävä.

81 Edellä esitetystä seuraa, että kantaja väittää virheellisesti, että komissio ei arvioinut tarjouksia puolueettomasti.

82 Ensimmäinen kanneperuste on näin ollen hylättävä.

Toinen kanneperuste, joka koskee tarjouspyyntöilmoituksen ja sopimusasiakirjojen rikkomista siltä osin, kuin kyseessä on tarjouskilpailun voittajan taloudellinen suorituskyky ja teknisen kapasiteetin arviointi

83 Kantaja väittää, että tarjouskilpailun voittajalla, Manierin edustamalla yritysryhmittymällä, ei ole tarjouspyyntöilmoituksessa ja sopimusasiakirjoissa vaadittua taloudellista suorituskykyä ja teknistä kapasiteettia.

1. *Tarjouskilpailun voittajan taloudellinen suorituskyky*

Asianosaisten väitteet ja niiden perustelut

84 Kantaja väittää, että komission olisi pitänyt hylätä Manieri kyseisiä julkisia hankintoja koskevasta menettelystä Manierin ja sen edustaman ryhmittymän muiden yritysten riittämättömän taloudellisen suorituskyvyn takia. Kantaja väittää tältä osin, että komissio rikkoi tarjouspyyntöilmoitusta ja sopimusasiakirjoja, teki ilmeisen arviointivirheen, rikkoi direktiivin 92/50/ETY 34 artiklaa ja loukkasi syrjintäkiellon periaatetta.

85 Kantaja toteaa, että hakemusten arviointikomitea päätti 28.10.1999 hyväksyä Manierin edustaman ryhmittymän, vaikka sillä ei ollut käytettävissään tasetta kolmelta yritykseltä, jotka kuuluvat tähän seitsemän yrityksen ryhmittymään. Nämä asiakirjat saapuivat kantajan mukaan komissioon vasta 3.11.1999 komission pyydettyä niitä 13.10.1999. Kantaja väittää tältä osin, että näiden taseiden puuttumista ei voitu korvata Manierin edustaman ryhmittymän jäsenten solidaarisella vastuulla, koska komissiolla ei ollut tietoa kolmen ryhmittymän jäsenen taloudellisesta suorituskyvystä. Kantajan mielestä hakemusten valintavaiheessa toimitettujen taseiden perusteella ei voitu todeta, että kyseisellä tarjoajaehdokkaalla oli vaadittu taloudellinen suorituskyky, koska kyseisten julkisten hankintojen arvo, jonka kantaja arvioi olevan 140 000 000 Belgian frangia (BEF) (3 470 509,34 euroa) vuodessa, ylittää Manierin edustaman ryhmittymän niiden neljän jäsenen kokonaisliikevaihdon, joiden taseet toimitettiin komissiolle; tämän liikevaihdon määrä oli 1998 noin 60 000 000 BEF (1 487 361,5 euroa).

86 Kantaja arvostelee myös sitä, että hakemusten arviointikomitea asetti teknistä kapasiteettia koskevan arvioinnin taloudellista suorituskykyä koskevan arvioin-

nin edelle. Kantajan mielestä komission on arvioitava sekä taloudellisia että teknisiä arviointiperusteita, eikä se saa suosia yhtä arviointiperustetta toisen kustannuksella. Kantaja katsoo tältä osin, että jos Manierin edustaman ryhmittymän taloudellinen suorituskyky ei ilmennyt selvästi sen hakemuksesta, niin komission olisi pitänyt pyytää tätä koskevia selvennyksiä direktiivin 92/50/ETY 34 artiklan nojalla. Kantaja väittää lisäksi, että se, että eri jäsenvaltioiden voimassa olevat yhtiöiden ja oikeushenkilöiden taseiden ja tuloslaskelmien esittämistä koskevat säännöt mahdollisesti eroavat toisistaan, ei voi tätä alaa koskevan täydellisen yhdenmukaistamisen puuttuessa oikeuttaa hylkäämään yhteisön lainsäätäjän valitsemaa arviointiperustetta. Kantaja ei voi tältä osin ymmärtää, miksi oikeushenkilön tilinpäätös ei sisältäisi vaadittuja tietoja, ja erityisesti tietoja, jotka koskevat yleistä liikevaihtoa, liikevaihtoa hankintasopimuksessa tarkoitetun toiminnan osalta ja mahdollisia julkisia tukia.

87 Kantaja väittää lisäksi, että Deutsche Bankin 3.2.2000 päivätty kirje ei ole merkityksellinen asian kannalta, koska se tuli myöhässä ja koska siinä rajoitutaan toteamaan yhtäältä, että Manieri voi täyttää taloudelliset sitoumuksensa, mainitsematta kyseisten julkisten hankintojen arvoa, ja koska siinä todetaan toisaalta, että Manierilla on hyvä maine toiminta-alallaan, joka ei kuitenkaan ole kyseisiä julkisia hankintoja koskeva ala, vaan liittyy lukio-opetukseen.

88 Komissio riitauttaa kantajan perustelut; komissio väittää, että Manierin edustamalla ryhmittymällä oli vaadittu taloudellinen suorituskyky tullakseen hyväksytyksi, kuten tämän tarjoajaehdokkaan kyseisiä julkisia hankintoja koskevassa menettelyssä direktiivin 92/50/ETY 31 ja 34 artiklan mukaisesti esittämistä asiakirjoista ilmenee.

Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

89 On muistutettava, että direktiivin 92/50/ETY 31 artiklassa säädetään seuraavaa:

"1. Osoitukseksi palvelujen suorittajan luottokelpoisuudesta ja taloudellisesta tilanteesta voidaan yleensä toimittaa yksi tai useampi seuraavista viiteasiakirjoista:

a) pankkien antamat asianmukaiset lausunnot tai todistus asianmukaisesta ammatinharjoittajan vastuuvakuutuksesta;

b) palvelujen suorittajan taseet tai otteet niistä, jos sen valtion yhtiölainsäädännössä, johon palvelujen suorittaja on sijoittautunut, edellytetään taseen julkistamista;

c) lausunto palvelujen suorittajan kokonaisliikevaihdosta sekä liikevaihdosta sopimuksessa tarkoitettujen palvelujen osalta kolmelta viimeksi kuluneelta varainhoitovuodelta.

2. Hankintaviranomaisten on sopimusta koskevassa ilmoituksessaan tai tarjouspyynnössään ilmoitettava, mikä tai mitkä 1 kohdassa tarkoitetuista viiteasiakirjoista niille on esitettävä ja mitä muita viiteasiakirjoja on esitettävä.

3. Jos palvelujen suorittaja ei hyväksyttävästä syystä voi toimittaa hankintaviranomaiselle sen pyytämiä viiteasiakirjoja, palvelujen suorittaja voi osoittaa taloudellisen tilanteensa ja luottokelpoisuutensa jollain muulla hankintaviranomaisen hyväksymällä asiakirjalla."

90 Direktiivin 92/50/ETY 34 artiklan mukaan "hankintaviranomaiset voivat 29—32 artiklassa säädetyin rajoituksin pyytää palvelujen suorittajia täydentämään antamiaan todistuksia ja muita asiakirjoja tai täsmentämään niitä".

91 Direktiivin 92/50/ETY 31 artiklan 2 kohdan mukaan tarjouspyyntöilmoitus on näin ollen merkityksellinen toimi sen arvioimiseksi, onko komissio voinut hyväksyä Manierin edustaman yritysryhmittymän tekemättä vakavaa ja ilmeistä virhettä.

92 Tarjouspyyntöilmoituksen 13 kohdassa, joka koskee palvelujen suorittajan tilannetta koskevia tietoja ja tarjoajalta vaaditun taloudellisen tilanteen ja teknisen vähimmäiskapasiteetin arviointia koskevia muodollisuuksia, todetaan, että ehdokkaiden on osallistumista koskevassa hakemuksessaan mainittava viite 99/52/IX.D.1 ja esitettävä seuraavat asiakirjat:

" — —

3) jäljennös taseesta ja tuloslaskelmasta kolmelta viimeksi kuluneelta vuodelta tai, jos hakija ei hyväksyttävästä syystä voi toimittaa näitä, muu hänen luottokelpoisuutensa osoittava asiakirja

4) lausunto vuosittaisesta kokonaisliikevaihdosta kolmelta viimeksi kuluneelta varainhoitovuodelta

5) lausunto vuosittaisesta liikevaihdosta kyseisiä julkisia hankintoja koskevien palvelujen osalta kolmelta viimeksi kuluneelta varainhoitovuodelta.

— — ."

93 Tarjouspyyntöilmoituksen 9 kohdassa täsmennetään lisäksi, että jos tarjous esitetään palveluiden suorittajien ryhmittymän nimissä, kaikkien tämän ryhmittymän jäsenten on oltava "yhdessä ja solidaarisesti" vastuussa sopimuksen toteuttamisesta, ja tarjouspyyntöilmoituksen 12 kohdassa täsmennetään, että tarjouskilpailun voittajalta vaaditaan ennen sopimuksen voimaantuloa sen asianmukaista toteuttamista koskeva 400 000 euron vakuus.

94 Lopuksi on todettava, että tarjouspyyntöilmoituksessa tunnustetaan, että komissiolla on tietty harkintavalta, koska sen 15 kohdan 2 alakohdassa täsmennetään, että komissio voi viran puolesta hylätä hakemuksen, joka ei sisällä kaikkia 13 kohdassa vaadittuja tietoja. Tarjouspyyntöilmoituksessa ei näin ollen kuitenkaan vaadita epätäydellisen hakemuksen hylkäämistä.

95 Tältä osin on muistettava, että komissiolla on laaja harkintavalta huomioon otettavien seikkojen osalta sen päättäessä tarjouskilpailun ratkaisemisesta ja että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen valvonnan on rajoituttava sen tarkastamiseen, ettei ole tapahtunut vakavaa ja ilmeistä virhettä (asia 56/77, Agence européenne d'intérims v. komissio, tuomio 23.11.1978, Kok. 1978, s. 2215, 20 kohta; em. asia Adia Interim v. komissio, tuomion 49 kohta ja asia T-139/99, AICS v. parlamentti, tuomio 6.7.2000, 39 kohta).

96 Käsiteltävänä olevassa asiassa Manierin ja muiden tämän yrityksen edustaman ryhmittymän jäsenten taloudellisen suorituskyvyn arviointi toteutettiin kahdessa vaiheessa: valittaessa hakemuksia ja myöhemmässä vaiheessa ennen kyseisen tarjouskilpailun ratkaisemista.

97 Asiakirjoista ilmenee ensimmäisen vaiheen osalta, että kun hakemuksia valittiin, Manierin hakemus sisälsi yhtäältä sellaiset jäljennökset taseista ja tuloslaskelmista kolmelta viimeksi kuluneelta vuodelta, jotka koskivat neljää Manierin edustaman ryhmittymän seitsemästä yrityksestä, sekä "korvaavan lausunnon" kolmen muun jäsenen osalta (tarjouspyyntöilmoituksen 13 kohdan 3 alakohdan mukaisesti) ja toisaalta lausunnon kokonaisliikevaihdosta kolmelta viimeksi kuluneelta tilikaudelta kunkin seitsemän yrityksen osalta (tarjouspyyntöilmoituksen 13 kohdan 4 alakohdan mukaisesti) sekä lausunnon vuosittaisesta liikevaihdosta kyseisiä julkisia hankintoja koskevien palvelujen osalta kolmelta viimeksi kuluneelta tilikaudelta (tarjouspyyntöilmoituksen 13 kohdan 5 alakohdan mukaisesti).

98 Näin ollen, ja kun otetaan huomioon tarjouspyyntöilmoituksessa komissiolle tunnustettu harkintavalta, komission ei voida väittää menetelleen virheellisesti, kun se jätti hylkäämättä Manierin hakemuksen sen takia, että Manieri ei ollut perustellut taseita ja tuloslaskelmia koskevien jäljennösten puuttumista kolmen yrityksen osalta, jotka kuuluvat sen edustamaan seitsemän yrityksen ryhmittymään.

99 On nimittäin todettava, että komissiolla oli tiedossaan muita seikkoja, joiden perusteella se voi todeta Manierin edustaman ryhmittymän taloudellisen suorituskyvyn kyseisten tilinpäätöstietojen puuttuessa.

100 Rolo Banca 1473 -pankin 17.6.1999 päiväämässä kirjeessä, joka liitettiin Manierin hakemukseen, täsmennettiin, että kyseisellä yrityksellä oli riittävät rahavarat. Tällainen asiakirja voitiin katsoa direktiivin 92/50/ETY 31 artiklan

1 kohdan a alakohdassa tarkoitetuksi pankin antamaksi asianmukaiseksi lausunnoksi, jolla voidaan sinänsä osoittaa hakijan taloudellinen suorituskyky, ja komissio voi harkintavaltansa nojalla ottaa sen huomioon.

101 Komissio voi myös päätellä Manierin 23.10.1999 tekemän ehdotuksen perusteella, joka koski tarjouspyyntöilmoituksen 12 kohdassa mainitun 400 000 euron suuruisen pankkitakauksen antamista jo tällöin, että kyseisellä tarjoajaehdokkaalla oli riittävä taloudellinen suorituskyky.

102 Samoin on todettava Manierin 23.10.1999 päivättyyn kirjeeseen liitetystä lausunnosta, jonka mukaan tämän yrityksen edustaman ryhmittymän seitsemän jäsentä sitoutuivat tarjouspyyntöilmoituksen 9 kohdan mukaisesti toteuttamaan sopimuksen "yhdessä ja solidaarisesti".

103 Nämä seikat vaikuttavat käsiteltävänä olevassa asiassa sitäkin merkittävämmiltä, kun otetaan huomioon, että julkisten palveluhankintojen tarjoajaehdokkaiden taloudellista suorituskykyä on arvioitava sen perusteella, voivatko nämä kyseisen tarjouskilpailun voittaessaan maksaa henkilökunnalleen ja velkojilleen, eikä sen perusteella, mikä niiden taloudellinen suorituskyky on kyseisen tarjouskilpailun arvoon nähden. Sopimusasiakirjoihin liitetyn puitesopimusluonnoksen mukaan komissio sitoutui maksamaan erääntyneet erät 60 päivän määräajassa, ja olennainen riski koski näin ollen tämän komissiolle annetun luottoajan eli kahden kuukauden menoihin liittyvää tarjoajaehdokkaan taloudellista suorityskykyä, eikä esimerkiksi sopimuksen vuosittaista arvoa, jonka komissio arvioi 4 000 000 euroksi. Tällaisessa tilanteessa pankin antama lausunto, tarjottu pankkitakaus tai "yhteinen ja solidaarinen" vastuu velvoitteista ovat erityisen asianmukaisia tarjoajaehdokkaan taloudellisen suorituskyvyn arvioimiseksi.

104 Lisäksi on todettava, että tarjoajaehdokkaita valittaessa tekniselle kapasiteetille annettu etusija taloudelliseen suorituskykyyn nähden ei kuitenkaan merkitse sitä, että kaikesta taloudellisen suorituskyvyn arvioinnista olisi luovuttu. Hakemusten

arviointikomitean päätelmissä, joiden mukaan tarjoajaehdokkaiden taloudellinen suorituskyky ei selvästi ilmene esitetyistä liikevaihtotiedoista erilaisten niille myönnettyjen tukien ja subventioiden takia, korostetaan nimittäin nimenomaisesti, että tarjouskilpailun voittajaksi ehdotetun tarjoajan rahoitusasema on tarkastettava perusteellisesti ennen tarjouskilpailun ratkaisemista.

105 Tältä osin on todettava, että hakemusten arviointikomitean edellä mainitun vaatimuksen mukaisesti komissio tarkasti Manierin edustaman ryhmittymän taloudellisen suorituskyvyn siinä vaiheessa, kun tätä ehdotettiin tarjouskilpailun voittajaksi.

106 Manierin edustaman ryhmittymän kolmen jäsenen sellaiset taseet ja tuloslaskelmat, joita ei oltu liitetty Manierin hakemukseen ja joiden esittämistä tai ainakin kyseisten asiakirjojen puuttumisen perustelemista direktiivin 92/50/ETY 34 artiklan mukaisesti komissio pyysi 13.10.1999, saapuivat komissioon 3.11.1999 ja täydensivät näin kyseistä hakemusta.

107 Tämän jälkeen Manieri toimitti komissiolle lisäksi Deutsche Bankin 3.2.2000 päiväämän kirjeen, jossa todetaan, että Manierilla on "rahavaroja, se voi pitää voimassa sitoumuksensa ja sillä on hyvä maine". Tämä toinen kirje, joka esitettiin Rolo Banca 1473 -pankin 17.6.1999 päiväämään kirjeen lisäksi, on lisänäyttöä, jonka perusteella voidaan todeta kyseisen tarjoajan taloudellinen suorituskyky.

108 Edellä esitetystä seuraa, että tarkastaessaan Manierin ja tämän yrityksen edustaman ryhmittymän muiden jäsenten taloudellisen suorituskyvyn komissio ei rikkonut tarjouspyyntöilmoitusta tai sopimusasiakirjoja eikä tehnyt ilmeistä arviointivirhettä, rikkonut direktiivin 92/50/ETY 34 artiklaa tai loukannut syrjintäkiellon periaatetta.

109 Kantajan esittämät tarjouskilpailun voittajan riittämätöntä taloudellista suorituskykyä koskevat väitteet on näin ollen hylättävä.

2. *Tarjouskilpailun voittajan tekninen kapasiteetti*

Asianosaisten väitteet ja niiden perustelut

110 Kantaja väittää, että komission olisi pitänyt hylätä Manieri kyseisiä julkisia hankintoja koskevasta menettelystä Manierin riittämättömän teknisen kapasiteetin takia. Kantaja väittää tältä osin, että komissio rikkoi tarjouspyyntöilmoitusta ja teki ilmeisen arviointivirheen.

111 Kantaja väittää tarjouskilpailun voittajan teknisen kapasiteetin osalta, että tämän yhtiön tarkoitukseen ei kuulu päiväkotien hallinnointi vaan lukio-opetus. Kantaja toteaa lisäksi, että kaikista Manierin edustaman ryhmittymän yhtiöistä ainoastaan Garden Bimbo -yhtiöllä, jonka henkilökuntaan kuuluu vain 11 työntekijää, on pieniä lapsia koskevaa toimintaa ja kyseisten julkisten hankintojen luonnetta vastaava yhtiön tarkoitus. Kantaja täsmentää, että kyseisen yhtiön tarkoituksen perusteella ei kuitenkaan voida päätellä, että yhtiöllä olisi tarvittava tekninen kapasiteetti kyseisten julkisten hankintojen toteuttamiselle, koska kyseiset hankinnat koskevat myös alle vuoden ikäisiä lapsia.

112 Kantaja väittää myös, että Manierin edustama ryhmittymä antoi kyseisten julkisten hankintojen toteuttamisen Sapiens-nimiselle Belgian oikeuden mukaan perustetulle yhtiölle. Sapiensilla ei kantajan mukaan kuitenkaan ole vaadittua kapasiteettia kyseisen sopimuksen toteuttamiseen, koska sen ainoat osakkaat

ovat yksi luonnollinen henkilö ja Manieri; muilla ryhmittymän jäsenillä ja erityisesti Garden Bimbolla ei ole mitään osuutta tästä yhtiöstä. Kantajan mielestä Sapiensin henkilökunta ei ole myöskään riittävän pätevää eikä täytä työkokemuksen kestoa koskevia vaatimuksia, mitä osoittavat kantajan kuulemat kyseisen sopimuksen täytäntöönpanoa koskevat kielteiset huhut.

113 Komissio väittää, että tarjouskilpailun voittaja täyttää sopimusasiakirjojen ja tarjouspyyntöilmoituksen mukaiset tekniset vaatimukset ja että sillä on riittävä tekninen kapasiteetti.

Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

114 Aluksi on muistettava tarkasteltavana olevan kysymyksen osalta, että komissiolla on laaja harkintavalta ja että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen valvonnan on rajoituttava sen tarkastamiseen, ettei ole tapahtunut vakavaa ja ilmeistä virhettä (ks. em. 95 kohta).

115 Tältä osin on todettava, että tarjouspyyntöilmoituksen 13 kohdassa luetellaan seuraavat tarjoajaehdokkaiden teknisen vähimmäiskapasiteetin arviointia varten tarvittavat tiedot:

» — —

6) lausunto, josta ilmenee tarjoajaehdokkaan keskimääräinen vuosittainen työntekijämäärä ja johtoasemassa olevan henkilökunnan osuus kolmen viimeksi kuluneen vuoden aikana

7) ote pääasiallisista kyseisen tarjouskilpailun alaan kuuluvista sopimuksista, jotka on toteutettu kolmen viimeksi kuluneen vuoden aikana, sekä näiden sopimusten arvo, niitä koskevat päivämäärät, ja sopimuspuolten nimet ja yhteystiedot

8) tyhjentävä kuvaus tarjoajaehdokkaan toteuttamista palvelujen laadunvalvontaa koskevista eri toimista

9) ilmoitus siitä, miltä osin tarjoajaehdokas aikoo toteuttaa sopimuksen alihankintana, ja suunnitellun alihankinnan laadun ja johtamisen valvontaa koskevat tavat."

116 Komissio voi tarjouspyyntöilmoituksen 15 kohdan 2 alakohdan mukaan hylätä viran puolesta epätäydellisen hakemuksen, josta puuttuvat vaaditut teknistä kapasiteettia koskevat tiedot, kuten se voi tehdä myös taloudellista suorituskykyä koskevien tietojen puuttuessa.

117 Kantajan väitteestä, joka koskee Manierin edustamaan ryhmittymään kuuluvien yritysten tavoitetta, on todettava, että yhtiön tavoite ei kuulu sellaisiin tarjouspyyntöilmoituksessa lueteltuihin arviointiperusteisiin, jotka voidaan ottaa huomioon arvioitaessa tarjoajaehdokkaan teknistä kapasiteettia. Tällainen arviointiperuste voisi myös johtaa keinotekoisiin tuloksiin, koska yhtiön tarkoitus voidaan määritellä hyvin laajasti ja sitä voidaan muuttaa.

118 Tämä väite on lisäksi Manieria koskevien tosiseikkojen osalta perusteeton. Tämän yrityksen tarkoitusta tutkittaessa nimittäin selviää, että se liittyy lukioopetuksen lisäksi myös erityisesti päiväkoteihin ja lastentarhoihin, joihin siis myös pieniä lapsia koskeva toiminta kuuluu.

119 Kantajan Sapiensia koskevasta arvostelusta on todettava yhtäältä, että tämä yhtiö perustettiin kesäkuussa 2000, eli tarjoajaehdokkaiden valinnan ja kyseisen tarjouskilpailun ratkaisemisen jälkeen, ja että tämä arvostelu ei näin ollen ole perusteltua arvioitaessa Manierin edustaman ryhmittymän teknistä kapasiteettia, ja toisaalta, että komissio totesi, että suurin osa Sapiensin henkilökunnasta kuului aikaisemmin kantajan henkilökuntaan, eikä tätä ole riitautettu.

120 Kuten komissio totesi hankintoja ja sopimuksia käsittelevälle neuvoa-antavalle komitealle osoittamassaan 10.5.2000 päivätyssä muistiossa, Belgian oikeuden mukaan perustetun yhtiön, kuten Sapiensin, avulla voidaan täyttää palvelujen suorittamispaikkana olevan jäsenvaltion säätämät lukuisat työ-, vero- ja sosiaalioikeutta koskevat velvoitteet (sosiaalimaksut ja muut työtekijöiden oikeudet, verojen maksu, arvonlisäveronumeron saanti, päiväkotien hallinnointiin liittyvä valvonta Belgiassa ym.).

121 Lisäksi on todettava, että kun tarjoajaehdokkaiden valinta suoritettiin, Manierin edustaman ryhmittymän hakemuksessa oli lausunto, josta ilmeni sen keskimääräinen työntekijämäärä ja johtoasemassa olevan henkilökunnan osuus kolmen viimeksi kuluneen vuoden aikana tarjouspyyntöilmoituksen 13 kohdan 6 alakohdan mukaisesti.

122 Hakemusten arviointikomitean päätelmistä kuitenkin ilmenee, että työntekijöitä koskevat tiedot eivät ole luotettavia ja ratkaisevia, kun otetaan huomioon se, että sopimuksen välittömänä toteuttajana ei olisi ollut tarjoajaehdokas vaan Belgian oikeuden mukaan perustettava yhtiö ja se, että suurin osa henkilökunnasta olisi pitänyt rekrytoida paikan päällä.

123 Tarjoajaehdokkaiden tekninen kapasiteetti arvioitiin näin ollen muiden tarjouspyyntöilmoituksessa olevien arviointiperusteiden avulla, joita olivat ote pääasiallisista kyseisen tarjouskilpailun alaan kuuluvista kolmen viimeksi kuluneen

vuoden aikana toteutetuista sopimuksista (tarjouspyyntöilmoituksen 13 kohdan 7 alakohta), selvitykset tarjoajaehdokkaan toteuttamista laadunvalvonnan varmistamista koskevista toimista (tarjouspyyntöilmoituksen 13 kohdan 8 alakohta) ja ilmoitus siitä, miltä osin tarjoajaehdokas aikoo toteuttaa sopimuksen alihankintana, ja suunnitellun alihankinnan laadunvalvontaa koskevat tavat (tarjouspyyntöilmoituksen 13 kohdan 9 alakohta).

124 Käsiteltävänä olevassa asiassa hakemusten arviointikomitea katsoi, että Manierin hakemus oli tyydyttävä, samoin kuin kuuden muunkin tarjoajaehdokkaan tekemät hakemukset. Hakemusten arviointikomitean päätelmistä ilmenee erityisesti, että Manieri ja kuusi muuta tarjoajaehdokasta täyttivät tarjouspyyntöilmoituksen 13 kohdan 7—9 alakohdassa asetetut vaatimukset toimittamalla kaikki vaaditut tiedot.

125 Kantaja väittää näin ollen virheellisesti, että komissio rikkoi tarjouspyyntöilmoitusta ja teki ilmeisen arviointivirheen tutkiessaan Manierin tai muiden tämän yrityksen edustaman ryhmittymän jäsenten teknisen kapasiteetin. Kantajan esittämät tarjouskilpailun voittajan riittämätöntä teknistä kapasiteettia koskevat väitteet on siis hylättävä.

126 Toinen kanneperuste on näin ollen hylättävä.

Kolmas kanneperuste, joka koskee sopimusasiakirjojen rikkomista siltä osin, kuin kyseessä on hintojen ja tarjoajien tekemien tarjousten laadun arviointi

127 Kantaja väittää, että on mahdotonta, että Manierin tarjous voisi olla sen omaa tarjousta parempi sopimusasiakirjoissa olevien hinnan- ja laadunarviointiperusteiden kannalta.

128 Tältä osin on muistettava, että sopimusasiakirjojen mukaan kyseisen tarjouskilpailun ratkaisuperusteet olivat seuraavat:

"7. Tarjouskilpailun ratkaisuperusteet:

Tarjouskilpailun voittaa taloudellisesti edullisin ja kustannuksiltaan alhaisin tarjous, kun otetaan huomioon:

— tarjotut hinnat ja

— tarjouksen ja tarjotun palvelun laatu, kun sitä arvioidaan tärkeysjärjestyksessä seuraavien perusteiden mukaisesti:

a) kasvatussuunnitelman laatu (40 prosenttia)

b) toimenpiteet ja keinot, joita toteutetaan korvaamaan työntekijöiden poissaolot (30 prosenttia)

c) menettely ja valvontakeinot, joita esitetään seuraavien seikkojen valvomiseksi (30 prosenttia):

— palvelun ja hallinnoinnin laatu

— henkilöstön pysyvyyden varmistaminen

— kasvatussuunnitelman toteuttaminen."

1. *Tarjoajien ehdottamien hintojen arviointi*

129 Asianosaiset eivät riitauta seuraavaksi tarkasteltavia tosiseikkoja.

130 Tarjoajien ehdottamien hintojen arviointi perustuu tietoihin, jotka tarjoajat toimittivat sopimusasiakirjoihin liitetyssä tarjouksia koskevassa luettelossa 2/3 (jäljempänä luettelo) olevien ohjeiden mukaisesti. Tämän luettelon mukaan tarjoajien oli esitettävä sellainen "kokonais-, urakka- ja kuukausittainen hinta, joka sisältää kaikki CPE Clovisin täydellisen hallinnollisen ja kasvatuksellisen hallinnoinnin edellyttämät toimet", ja jossa seimen ja lastentarhan toiminta erotetaan toisistaan. Luettelossa eroteltiin seuraavat viisi hintaryhmää:

— hinta (euroa/kk) "jokaisesta CPE Clovisin seimeen ilmoittautuneesta lapsesta"

— hinta (euroa/kk) "enintään neljäksi kuukaudeksi varatusta paikasta, kun lapsi ei tule CPE Clovisin seimeen"

— hinta (euroa/kk) "jokaisesta CPE Clovisin lastentarhaan ilmoittautuneesta lapsesta"

— hinta (euroa/kk) "enintään neljäksi kuukaudeksi varatusta paikasta, kun lapsi ei tule CPE Clovisin lastentarhaan"

— hinta (euroa/neljännestunti) "yli neljännestunnin kestävästä ylityöstä CPE [Clovisin] normaalin aukioloajan jälkeen".

131 Komissio arvioi tarjousten hinnat sellaisten tietojen perusteella, jotka tarjoajat toimittivat luettelossa olevien ohjeiden mukaisesti (eli kutakin edellä mainittua viittä hintaryhmää koskeva hinta), ottaen huomioon seuraavat kolme CPE Clovisin käyttöä koskevaa hypoteesia:

— hypoteesi A: tosiasiallisesti läsnäolevien lasten keskimääräinen lukumäärä vuonna 1999

— hypoteesi B: lasten lukumäärä, joka perustuu luokkien keskimääräistä käyttöä koskevaan arvioon

— hypoteesi C: lasten lukumäärä, joka perustuu luokkien maksimikäyttöön.

132 Kantaja väittää, että koska komissio otti huomioon kolme CPE Clovisin käyttöä koskevaa hypoteesia eikä ainoastaan luettelossa vaadittuja tietoja, komissio ei

toiminut sopimusasiakirjojen mukaisesti, ja se syyllistyi näin ollen lainvastaisuuteen. Kantaja totesi suullisessa käsittelyssä, että sopimusasiakirjojen vaatimusten mukainen arviointi, joka perustuu kutakin luettelossa mainittua viittä hintaryhmää koskevien hintojen yhteenlaskemiseen, olisi johtanut siihen, että komissio olisi todennut kantajan tarjouksen olevan Manierin tarjousta edullisempi.

133 Kantaja väittää toissijaisesti, että vaikka komissio olisikin voinut olla soveltamatta tarjouksia koskevaa luetteloa, sen olisi pitänyt ainakin selvittää, miksi se teki näin. Esitetyt sellaiset perustelut, joiden mukaan "tarjouksia koskevassa luettelossa olevien hintojen eri osien suora vertailu ei ollut mahdollista", eivät sen mielestä kuitenkaan oikeuta rikkomaan sopimusasiakirjoja.

134 Komissio puolestaan väittää, että hintojen arviointi toteutettiin noudattamalla tiukasti sopimusasiakirjoissa etukäteen määritettyjä arviointiperusteita.

135 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin muistuttaa tämän kysymyksen osalta ensinnäkin, että komissiolla on laaja harkintavalta ja että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen valvonnan on rajoituttava sen tarkastamiseen, ettei ole tapahtunut vakavaa ja ilmeistä virhettä (ks. em. 95 kohta).

136 Kuten edellä on esitetty, tarjousten hintojen arviointimenettely perustui kunkin tarjoajan ehdottamaan kutakin luettelossa mainittua viittä hintaryhmää koskevaan hintaan. Esedra ja Manieri tarjosivat seuraavat hinnat:

— Esedra: 1 090 euroa jokaisesta seimeen ilmoittautuneesta lapsesta, 430 euroa seimeen varatusta paikasta, 965 euroa jokaisesta lastentarhaan ilmoittautuneesta lapsesta, 300 euroa lastentarhaan varatusta paikasta ja 5 euroa jokaisesta ylimääräisestä neljännestunnista

— Manieri: 1 050 euroa jokaisesta seimeen ilmoittautuneesta lapsesta, 880,64 euroa seimeen varatusta paikasta, 940 euroa jokaisesta lastentarhaan ilmoittautuneesta lapsesta, 788,37 euroa lastentarhaan varatusta paikasta ja 6 euroa jokaisesta ylimääräisestä neljännestunnista.

137 Tässä yhteydessä on täsmennettävä, että kutakin edellä mainittua hintaryhmää koskevat tarjotut hinnat ovat yksikköhintoja (jotka koskevat jokaista seimeen tai lastentarhaan ilmoittautunutta lasta, jokaista seimeen tai lastentarhaan varattua paikkaa tai jokaista neljännestuntia).

138 Kukin hinta kerrottiin tämän jälkeen vastaavalla seimeen tai lastentarhaan ilmoittautuneiden lasten, seimeen tai lastentarhaan varattujen paikkojen tai komission arvioimien odotettavissa olevien neljännestuntien määrällä kaikkien kolmen CPE Clovisin käyttöä koskevien hypoteesien osalta. Kyseiset tiedot olivat seuraavat:

— hypoteesi A (tosiasiallisesti läsnäolevien lasten keskimääräinen lukumäärä vuonna 1999): 211,08 seimeen ilmoittautunutta lasta, 2 seimeen varattua paikkaa, 60,33 lastentarhaan ilmoittautunutta lasta, 2 lastentarhaan varattua paikkaa ja 12,5 ylimääräistä neljännestuntia

— hypoteesi B (lasten lukumäärä, joka perustuu luokkien keskimääräistä käyttöä koskevaan arvioon): 253 seimeen ilmoittautunutta lasta, 2 seimeen varattua paikkaa, 55 lastentarhaan ilmoittautunutta lasta, 2 lastentarhaan varattua paikkaa ja 12,5 ylimääräistä neljännestuntia

— hypoteesi C (lasten lukumäärä, joka perustuu luokkien maksimikäyttöön): 270 seimeen ilmoittautunutta lasta, 0 seimeen varattua paikkaa, 108 lastentarhaan ilmoittautunutta lasta, 0 lastentarhaan varattua paikkaa ja 12,5 ylimääräistä neljännestuntia.

139 Hypoteesia A (tosiasiallisesti läsnäolevien lasten keskimääräinen lukumäärä vuonna 1999) koskevan arvioinnin tulokset olivat seuraavat:

— Esedra: kuukausihinnat olivat eri hintaryhmien osalta 230 080,83 euroa, eli 1 090 euroa × 211,08 (seimeen ilmoittautunutta lasta), 860 euroa, eli 430 euroa × 2 (seimeen varattua paikkaa), 58 221,67 euroa, eli 965 euroa × 60,33 (lastentarhaan ilmoittautunutta lasta), 600 euroa, eli 300 euroa × 2 (lastentarhaan varattua paikkaa) ja 62,50 euroa, eli 5 euroa × 12,5 (ylimääräistä neljännestuntia); keskimääräinen kuukausittainen kokonaishinta oli näin ollen 289 825 euroa.

— Manieri: kuukausihinnat olivat eri hintaryhmien osalta 221 637,50 euroa, eli 1 050 euroa × 211,08 (seimeen ilmoittautunutta lasta), 1 761,28 euroa, eli 880,64 euroa × 2 (seimeen varattua paikkaa), 56 713,33 euroa, eli 940 euroa × 60,33 (lastentarhaan ilmoittautunutta lasta), 1 576,74 euroa, eli 788,37 euroa × 2 (lastentarhaan varattua paikkaa) ja 75 euroa, eli 6 euroa × 12,5 (ylimääräistä neljännestuntia); keskimääräinen kuukausittainen kokonaishinta oli näin ollen 281 763,85 euroa.

140 Hypoteesin B (lasten lukumäärä, joka perustuu luokkien keskimääräistä käyttöä koskevaan arvioon) osalta arvioinnin tulokset olivat seuraavat:

— Esedra: kuukausihinnat olivat eri hintaryhmien osalta 257 770 euroa, eli 1 090 euroa × 253 (seimeen ilmoittautunutta lasta), 860 euroa, eli 430 euroa

× 2 (seimeen varattua paikkaa), 53 075 euroa, eli 965 euroa × 55 (lastentarhaan ilmoittautunutta lasta), 600 euroa, eli 300 euroa × 2 (lastentarhaan varattua paikkaa) ja 62,50 euroa, eli 5 euroa × 12,5 (ylimääräistä neljännestuntia); keskimääräinen kuukausittainen kokonaishinta oli näin ollen 330 367,50 euroa.

— Manieri: kuukausihinnat olivat eri hintaryhmien osalta 265 650 euroa, eli 1 050 euroa × 253 (seimeen ilmoittautunutta lasta), 1 761,28 euroa, eli 880,64 euroa × 2 (seimeen varattua paikkaa), 51 700 euroa, eli 940 euroa × 55 (lastentarhaan ilmoittautunutta lasta), 1 576,74 euroa, eli 788,37 euroa × 2 (lastentarhaan varattua paikkaa) ja 75 euroa, eli 6 euroa × 12,5 (ylimääräistä neljännestuntia); keskimääräinen kuukausittainen kokonaishinta oli näin ollen 320 763,02 euroa.

141 Hypoteesia C (lasten lukumäärä, joka perustuu luokkien maksimikäyttöä koskevaan järjestelyyn) koskevan arvioinnin tulokset olivat seuraavat (muistutettakoon, että tähän hypoteesin ei kuulu seimeen tai lastentarhaan varattuja paikkoja):

— Esedra: kuukausihinnat olivat eri hintaryhmien osalta 294 300 euroa, eli 1 090 euroa × 270 (seimeen ilmoittautunutta lasta), 104 220 euroa, eli 965 euroa × 108 (lastentarhaan ilmoittautunutta lasta) ja 62,50 euroa, eli 5 euroa × 12,5 (ylimääräistä neljännestuntia). Keskimääräinen kuukausittainen kokonaishinta oli näin ollen 398 582,50 euroa.

— Manieri: kuukausihinnat olivat eri hintaryhmien osalta 283 500 euroa, eli 1 050 euroa × 270 (seimeen ilmoittautunutta lasta), 101 520 euroa, eli 940 euroa × 108 (lastentarhaan ilmoittautunutta lasta) ja 75 euroa, eli 6 euroa × 12,5 (ylimääräistä neljännestuntia). Keskimääräinen kuukausittainen kokonaishinta oli näin ollen 385 095 euroa.

142 Tarjousten hintojen arviointia, jonka komissio toteutti edellä mainittua menettelyä soveltaen, koskevien tulosten perusteella voidaan todeta, että Manierin tarjous oli kussakin kolmessa tarkastellussa hypoteesissa Esedran tarjousta kiinnostavampi.

143 Sitä ei voida riitauttaa, että eri tarjouksissa olevien hintojen arvioimiseksi lapsikohtaiset yksikköhinnat on kerrottava yksikköjen kokonaismäärällä (seimeen tai lastentarhaan ilmoittautuneiden lasten, seimeen tai lastentarhaan varattujen paikkojen tai ylimääräisten neljännestuntien määrällä).

144 Kantajan esittämä kanta ei ole tältä osin johdonmukainen. Kuukausittaista kokonaishintaa, joka komission on maksettava palvelujen tarjoajalle CPE Clovisin hallinnoinnista, ei nimittäin voida määrittää ottamalla huomioon vain lapsikohtaiset yksikköhinnat, koska tässä kokonaishinnassa on välttämättä otettava huomioon seimeen tai lastentarhaan ilmoittautuneiden lasten, seimeen tai lastentarhaan varattujen paikkojen ja ylimääräisten neljännestuntien määrä. Tarjousten hinta voidaan määrittää ja tarjouksia voidaan verrata ainoastaan, jos kukin lapsikohtainen yksikköhinta kerrotaan lasten, varattujen paikkojen ja neljännestuntien ennakoidulla kokonaismäärällä.

145 Lisäksi on todettava, että komission valitsemat CPE Clovisin käyttöä koskevat kyseiset kolme hypoteesia perustuvat järkeviin tietoihin, nimittäin lasten tosiasialliseen keskimääräiseen lukumäärään CPE Clovisissa vuoden 1999 aikana, ennakoituun keskimääräiseen läsnäoloon ja mahdolliseen maksimiläsnäoloon, ja että nämä tiedot olivat suurimmaksi osaksi kantajan tiedossa. Sopimusasiakirjoissa nimittäin täsmennetään seimeen ilmoittautuneiden lasten keskimääräinen lukumäärä (253 lasta) ja lastentarhaan ilmoittautuneiden lasten keskimääräinen lukumäärä (55 lasta) hypoteesin B osalta. Sopimusasiakirjoissa täsmennetään lisäksi seimeen ilmoittautuvien lasten suurin mahdollinen määrä (270 lasta), kuten myös lastentarhaan ilmoittautuvien lasten suurin mahdollinen

määrä (108 lasta) hypoteesin C osalta. Tarjousten hintojen arviointiin liittyen on todettava, että komission valitseman kolmen hypoteesin kannalta merkittävimpiä ovat seimeen ja lastentarhaan ilmoittautuneiden lasten lukumäärää koskevat tiedot, kun otetaan huomioon näiden määrien osuus (253 tai 270 seimeen ilmoittautunutta lasta, 55 tai 108 lastentarhaan ilmoittautunutta lasta) kolmea muuta ryhmää koskeviin tietoihin verrattuna (2 tai 0 seimeen tai lastentarhaan varattua paikkaa, 12,5 ylimääräistä neljännestuntia). Lopuksi on todettava, että kantaja ei voi väittää olleensa tietämätön hypoteesia A koskevista tiedoista, koska se itse tarjosi kyseisiä palveluja vuonna 1999 ja koska keskimääräisen tosiasiallisen läsnäolon määrittäminen perustui tätä vuotta koskeviin tietoihin.

146 Edellä esitetystä seuraa, että komissio ei tehnyt ilmeistä virhettä arvioidessaan Manierin ja Esedran tarjouksia hintaa koskevan arviointiperusteen kannalta. Kantajan väitteet, jotka koskevat tarjousten hintojen arviointia, on näin ollen hylättävä.

2. *Tarjousten laadun arviointi*

a) Tarjousten laadun arvioinnista yleensä

Asianosaisten väitteet ja niiden perustelut

147 Kantaja väittää, että komissio teki ilmeisen arviointivirheen päättäessään, että Manierin tarjous oli kantajan tarjousta parempi laatua koskevan arviointiperusteen kannalta.

148 Kantaja korostaa tältä osin, että se on saanut ISO 9001:94 -laatutodistuksen ja että se on tämän takia säännöllisen ja vaativan sisäisen ja ulkoisen valvonnan kohteena. Kantaja muistuttaa myös, että sen tarjouksessa oli erilaisia ehdotuksia, joiden tarkoituksena oli parantaa sen palveluiden laatua ja jotka koskivat muun muassa erityistoimintaa vammaisille lapsille ja kaikkia sen palveluita koskevan viisivuotissuunnitelman määrittämistä.

149 Kantaja epäilee laadunarviointikomitean jäsenten pätevyyttä ja toteaa, että nämä eivät tutustuneet tiloihin, joissa tarjoajat harjoittavat toimintaansa, toisin kuin edellisen julkisia hankintoja koskevan menettelyn yhteydessä tehtiin, ja että tämän avulla jäsenet olisivat voineet todeta, ettei yksikään Manierin edustaman ryhmittymän yhtiöistä — osittain lukuun ottamatta Garden Bimboa, jonka toiminta koskee 12 kuukauden ikäisiä tai sitä vanhempia lapsia, vaikka kyseinen julkinen hankinta koskee myös alle vuoden ikäisiä lapsia — suorita tarjouskilpailussa tarkoitettuja palveluita, kuten näiden yhtiöiden yhtiöjärjestyksistä ilmenee.

150 Komissio riitauttaa tämän arvioinnin ja muistuttaa, että tarjousten laadun arviointi toteutettiin aikaisemmin sopimusasiakirjoissa vahvistettujen laatua koskevien arviointiperusteiden perusteella ja soveltamalla menettelyä, joka määritettiin 9.2.2000 eli siis tarjousten jättämispäivän (7.2.2000) jälkeen ja ennen tarjousten avaamispäivää (14.2.2000). Komissio muistuttaa tältä osin, että tarjousten lopullisen arvioinnin yhteydessä tehdystä yhteenvedosta ilmenee, että Manierin parhaaksi luokitellun tarjouksen ja Esedran toiseksi parhaaksi luokitellun tarjouksen laadussa on merkittävä ero.

151 Komissio täsmentää lisäksi, että laadunarviointikomitean kertomuksen ja sen liitteiden perusteella Esedra sai vähemmän pisteitä kuin Manieri kahdesta laadun arviointia koskevasta kolmesta arviointiperusteesta.

Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

152 Käsiteltävänä olevan kysymyksen osalta on aluksi muistettava, että komissiolla on laaja harkintavalta ja että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen valvonnan on rajoituttava sen tarkastamiseen, ettei ole tapahtunut vakavaa ja ilmeistä virhettä (ks. em. 95 kohta).

153 Ensiksi on muistettava ne laatua koskevat arviointiperusteet, joiden perusteella komission oli arvioitava tarjoajien tekemiä tarjouksia, ennen kuin tarkastellaan tämän arvioinnin tuloksia.

154 Sopimusasiakirjoissa täsmennettiin, että tarjouskilpailun voittaa taloudellisesti edullisin ja kustannuksiltaan alhaisin tarjous, kun otetaan huomioon muun muassa:

"tarjouksen ja tarjotun palvelun laatu, kun sitä arvioidaan tärkeysjärjestyksessä seuraavien perusteiden mukaisesti:

a) kasvatussuunnitelman laatu (40 prosenttia)

b) toimenpiteet ja keinot, joita toteutetaan korvaamaan työntekijöiden poissaolot (30 prosenttia)

c) menettely ja valvontakeinot, joita esitetään seuraavien seikkojen valvomiseksi (30 prosenttia):

— palvelun ja hallinnoinnin laatu

— henkilöstön pysyvyyden varmistaminen

— kasvatussuunnitelman toteuttaminen."

155 Laadunarviointikomitean tekemästä lopullisesta taulukosta ilmenevät tältä osin seuraavat seikat:

— Manierin tarjous sai 27,6 pistettä hankkeen kasvatussuunnitelman laadusta, 21,6 pistettä toimenpiteistä ja keinoista, joita toteutetaan korvaamaan työntekijöiden poissaolot, ja 21 pistettä menettelystä ja valvontakeinoista, eli yhteensä 70,2 pistettä, mikä vastaa indeksiä 100; Manierin tarjous oli toisin sanoen laadultaan paras.

— Esedran tarjous sai 21,1 pistettä hankkeen kasvatussuunnitelman laadusta, 13,2 pistettä toimenpiteistä ja keinoista, joita toteutetaan korvaamaan työntekijöiden poissaolot, ja 22,2 pistettä menettelystä ja valvontakeinoista, eli yhteensä 56,5 pistettä, mikä vastaa indeksiä 80,4; Esedran tarjous oli toiseksi paras laadultaan.

156 On todettava, että kantaja ei esitä mitään todistetta sen osoittamiseksi, että komissio olisi tehnyt ilmeisen ja vakavan arviointivirheen arvioidessaan tarjousten laatua yleisesti.

157 On nimittäin katsottava, että se, että kantaja sai ISO 9001:94 -laatutodistuksen ja että se on tämän takia säännöllisen ja vaativan valvonnan kohteena, ja se, että sen tarjous sisälsi ehdotuksia, joiden tarkoituksena oli parantaa sen palveluiden laatua, eivät ole seikkoja, joiden perusteella sen tarjouksen laadun voitaisiin katsoa olevan Manierin tarjouksen laatua korkeampi.

158 Kantajan väitteestä, jonka mukaan Manierin edustaman ryhmittymän jäsenet eivät toteuta tai harjoita kyseisten julkisten hankintojen alaan kuuluvia palveluita, on todettava sen lisäksi, että tämä väite ei ole perusteltu käsiteltävänä olevassa asiassa (ks. em. 117 ja 118 kohta), että tarjousten laatua on arvioitava itse tarjousten perusteella eikä tarjoajien hankintaviranomaisen tekemistä aiemmista sopimuksista saaman kokemuksen tai sellaisten valintaperusteiden, kuten ehdokkaiden teknisen kapasiteetin, perusteella, jotka on tarkastettu jo hakemusten valintavaiheessa, eikä niitä voida ottaa enää uudelleen huomioon tarjousten vertailemiseksi (ks. vastaavasti asia 31/87, Beentjes, tuomio 20.9.1988, Kok. 1988, s. 4635, 15 kohta).

159 Kantajan epäilyistä, jotka koskevat laadunarviointikomitean jäsenten pätevyyttä ja sitä, että nämä eivät tutustuneet tiloihin, joissa tarjoajat harjoittavat toimintaansa, on todettava yhtäältä, että kantaja ei esitä seikkoja, joiden perusteella näiden henkilöiden pätevyys voitaisiin kyseenalaistaa, kun otetaan huomioon, että kyseisillä henkilöillä on komissiossa toteuttamiensa tehtävien perusteella riittävä kokemus tarjousten laadun arvioimiseksi, ja toisaalta, että tällaista tiloihin tutustumista ei vaadittu kyseisiä julkisia hankintoja koskevan menettelyn yhteydessä.

160 Kantajan väite, joka koskee kantajan ja tarjouskilpailun voittajan tekemien tarjousten laadun arviointia yleensä, on näin ollen hylättävä.

b) Tarjousten eräiden osioiden laatua koskeva arviointi

161 Kantaja väittää myös, että sen ja tarjouskilpailun voittajan tekemien tarjousten eräiden osioiden laatua koskeva arviointi paljastaa ilmeisen arviointivirheen.

162 Käsiteltävänä olevan kysymyksen osalta on muistettava, että komissiolla on laaja harkintavalta ja että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen valvonnan on rajoituttava sen tarkastamiseen, ettei ole tapahtunut vakavaa ja ilmeistä virhettä (ks. em. 95 kohta).

163 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin kuitenkin toteaa, että kantaja ei esitä mitään todistetta sen osoittamiseksi, että komissio olisi tehnyt tällaisen arviointivirheen arvioidessaan eräitä tarjousten osioita. Seuraavaksi tarkastellaan kantajan väitteitä kunkin tällaisen osion kannalta.

i) Osio A.2 "opettajien täydennyskoulutussuunnitelman taso" ja osio B.1 "sijaisuuksia hoitavan henkilökunnan koulutustaso"

164 Kantaja väittää, että se sai huonon arvosanan (2 pistettä) ja tähän liittyvän huomautuksen "tiedotus eikä koulutus, kasvatuspsykologin ja kouluttajan tehtäviä koskeva sekaannus", kun taas Manieri sai erinomaisen arvosanan (10 pistettä). Kantajan mielestä sekaannusta koskeva väite on virheellinen, koska yksi kasvatuspsykologin tärkeimmistä tehtävistä on sen mielestä kouluttaa aikuisia, jotka työskentelevät lasten kanssa, eikä olla yhteydessä lapsiin, mikä

taas on opettajan tehtävä. Kantajan mielestä myös huomautus "tiedotus eikä koulutus" on epätäsmällinen, koska Esedran laadun varmistamista koskevaan järjestelmään kuuluu sellaisten eri menettelyjen toteuttaminen ja noudattaminen, jotka koskevat koulutuksen yksilöintiä ja järjestämistä. Kantaja huomauttaa lisäksi, että sen antamalle koulutukselle annettiin tunnustusta université catholique de Louvainin kahden opiskelijan tekemässä tutkimuksessa ja tuleville lastenhoitajille koulutusta antavan De Mot - Couvreur -opetusinstituutin laatimassa kertomuksessa.

165 Kantajan mielestä samat huomautukset koskevat myös osiota B.1, joka koskee "sijaisuuksia hoitavan henkilökunnan koulutustasoa", ja josta kantaja sai yhden pisteen, kun taas Manieri sai 4 pistettä.

166 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa, samoin kuin komissiokin, että komissiolla on riittävät tiedot koulutussuunnitelman laadun ja kasvatuspsykologiryhmän tehtävien arvioimiseksi, kun otetaan huomioon sen kokemus kolmen päiväkodin hallinnoinnista, joissa hoidetaan yli 600:a lasta, ja niitä koskevien sopimusten valvonnasta.

167 Tältä osin on todettava, että vaikka kasvatuspsykologiryhmä voi kasvatusalan neuvontaan ja kasvattajien ohjaamiseen liittyvien tehtäviensä lisäksi toimia myös koulutustehtävissä, on kuitenkin huomattava yhtäältä, että tämä ryhmä tarvitsee väistämättä täydennystä ja ulkopuolista erikoistumista (konsultit, erikoistuneet järjestäjät ym.) pieniä lapsia koskevilla eri aloilla, ja toisaalta, että koulutuksen, annettiin se sitten sisäisin tai ulkoisin resurssein, on kuuluttava koulutussuunnitelmajärjestelmään ja vastattava kasvatussuunitelman periaatteita.

168 Komissio voi kuitenkin verrata tätä alaa koskevia tarjouksia toisiinsa vain, jos tarjoajat esittävät sille mahdollisimman konkreettiset koulutussuunnitelmat. Tältä osin on todettava, että Esedran laadun varmistamista koskevan järjestel-

män yhteydessä toteutetut tarkastukset, Université Catholique de Louvainin opiskelijoiden tekemät arvioinnit tai CPE Clovisissa toteutetun koulutuksen tulokset, jotka koskevat aikaa, jolloin kantajan hallinnoi sitä, eivät ole seikkoja, joiden perusteella kantajan tarjouksen laadun voitaisiin katsoa olevan Manierin tarjouksen laatua korkeampi.

169 Kantajan väite, joka koskee osioiden A.2 ja B.1 arviointia, on näin ollen hylättävä.

ii) Osio A.4 "lapsille tarkoitetun opetusmateriaalin (lelut, välineet, jne.) laatu ja määrä"

170 Kantaja väittää, että se sai saman arvosanan (4 pistettä) kuin tarjouskilpailun voittaja. Kantaja korostaa kuitenkin, että Sapiens osti kantajan opetusmateriaalin, jota koskeva täydellinen tavaraluettelo toimitettiin tarjouksen yhteydessä. Kantaja haluaisikin tietää, minkä opetusmateriaalin Manieri kuvasi tarjouksessaan, jos kyseisen tarjoajan täytyi tämän jälkeen ostaa kantajalta sopimusasiakirjoissa vaadittu materiaali.

171 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa, samoin kuin komissiokin, että koska Manieri toimitti sopimusasiakirjojen vaatimusten mukaisesti opetusmateriaalia koskevan tavaraluettelon, sillä ei ole merkitystä, että Sapiens osti osan materiaalista kantajalta tai hankki sen toiselta toimittajalta.

172 Kantajan väite, joka koskee osion A.4 arviointia, on näin ollen hylättävä.

iii) Osio A.7 "kullekin lapselle mukautetun rytmin soveltaminen"

173 Kantaja epäilee kaksivuotiaille tai sitä nuoremmille lapsille tehdyn Manierin kasvatussuunnitelman olemassaoloa, koska ryhmittymän ainoa yhtiö (Garden Bimbo), jolla on tämän alan kokemusta, hyväksyy ainoastaan yli 12 kuukauden ikäisiä lapsia.

174 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo, kuten edellä 114—126 kohdassa on todettu, että komissio voi perustellusti päättää, että Manierilla on tarvittava tekninen kapasiteetti sen hakemuksen hyväksymiseksi ja että tätä kysymystä ei enää pitäisi ottaa uudelleen arvioitavaksi tarjouskilpailua ratkaistaessa.

175 Asiakirjoista ilmenee lisäksi, että komissio katsoi, että Manierin ehdottama hanke ja kasvatukseen liittyvät toimet soveltuivat kyseisessä tarjouskilpailussa tarkoitetuille eri ikäryhmille.

176 Kantajan väite, joka koskee osion A.7 arviointia, on näin ollen hylättävä.

iv) Osio C.1.1 "valvontakeinojen laatu ja ehdotetut toimet" ja osio C.1.2 "johtavassa asemassa olevan henkilökunnan laatu"

177 Kantaja muistuttaa, että se on saanut ISO 9001:94 -laatutodistuksen ja että se on tämän takia ulkoisen valvonnan kohteena puolen vuoden välein. Kantaja toimitti

myös täydellisen henkilöstökaavion, joka ylitti sopimusehtojen vaatimukset ja sisälsi muun muassa kahden täysipäiväisesti työskentelevän henkilön koordinoiman laadun varmistamista koskevan toiminnan. Kantajan mukaan Sapiens ei kuitenkaan toteuta tätä toimintaa, ja tämän takia tämä yhtiö ei ottanut 31.7.2000 palvelukseensa Esedran laadun varmistamisesta vastaavaa työntekijää. Kantaja katsoo tältä osin, että samojen pisteiden antaminen sen ja Manierin tarjoukselle (8 pistettä osiosta C.1.1 ja 3 pistettä osiosta C.1.2) on ilmeisen virheellistä. Kantaja väittää lisäksi, että sen tietojen mukaan Sapiensin palkkaaman henkilökunnan pätevyys ja työkokemuksen kesto eivät vastaa sopimusasiakirjojen vaatimuksia, koska Sapiens uusi ainoastaan kymmenen 20:stä sellaisesta työsopimuksesta, jotka päättyivät 31.7.2000.

178 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa, että kantajan Sapiensia koskevat huomautukset eivät ole perusteltuja, koska tämä yhtiö perustettiin vasta komission tekemän tarjousten arvioinnin jälkeen. Myöskään se, että kantaja sai ISO 9001:94 -laatutodistuksen ja että se on tämän takia ulkoisen valvonnan kohteena puolen vuoden välein, ei osoita, että komissio olisi tehnyt vakavan ja ilmeisen arviointivirheen antaessaan kantajalle ja Manierille saman arvosanan.

179 Lisäksi on todettava, että komission arvio perustuu konkreettisten koulutussuunnitelmien esittämiseen eikä aikaisemmin toteutetun valvonnan tuloksiin.

180 Kantajan väite, joka koskee osioiden C.1.1 ja C.1.2 arviointia, on näin ollen hylättävä.

181 Edellä esitetystä seuraa, että ei ole osoitettu, että komissio olisi tehnyt vakavan ja ilmeisen arviointivirheen katsoessaan, että Manierin tarjous oli korkeamman laatuinen kuin Esedran tarjous.

182 Kolmas kanneperuste on näin ollen hylättävä.

Neljäs kanneperuste, joka koskee perusteluvelvollisuuden noudattamatta jättämistä

Asianosaisten väitteet ja niiden perustelut

183 Kantaja väittää, että komissio jätti noudattamatta EY 253 artiklan mukaista perusteluvelvollisuutta, loukkasi avoimuusperiaatetta, joka perustuu yleisenä oikeusperiaatteena EY 255 artiklaan, ja rikkoi direktiivin 92/50/ETY 12 artiklaa, sellaisena kuin tätä säännöstä on tulkittu edellä mainitussa asiassa Adia Interim vastaan komissio annetussa tuomiossa, koska riidanalaisten päätösten laillisuutta ei voida arvioida komission 9.6.2000 päivätyn sellaisen kirjeen sisällön perusteella, jolla vastattiin kantajan pyyntöön saada tietoja syistä, joiden takia se ei voittanut tarjouskilpailua.

184 Kantaja katsoo tältä osin, että perustelut ovat riittämättömät, koska niissä ilmoitetaan vain kantajalle ja Manierille annetut kutakin sopimusasiakirjoissa tarkoitettua arviointiperustetta koskevat arvosanat ja koska niissä ei täsmennetä valittua arviointitapaa ja tämän soveltamista käytännössä kuhunkin tarjoukseen. Kantaja korostaa erityisesti, että se ei ymmärrä, miten komissio olisi voinut arvioida sopimusasiakirjoissa vaadittuja hintojen vahvistamiseen liittyviä eri seikkoja kokonaisuutena.

185 Kantaja väittää myös, että tarjouskilpailun voittajan hyväksyttävien kaupallisten intressien takia sille ei toimitettu mitään Manierin tarjousta koskevia seikkoja, joiden perusteella se olisi voinut tutkia riidanalaisten päätösten laillisuuden.

Kantaja ei myöskään tiedä, mitkä yhtiöt muodostavat Manierin edustaman ryhmittymän ja mitkä siteet yhdistävät nämä yhtiöt toisiinsa ja Sapiensiin, joka esitettiin Manierin kyseisen sopimuksen täytäntöönpanoa varten perustamana yhtiönä.

186 Komissio täsmentää, että avoimuutta noudattaakseen se ilmoitti kantajalle 9.6.2000 päivätyllä kirjeellään valitun tarjouksen ominaisuudet ja edut sekä sopimuspuoleksi valitun tarjoajan nimen direktiivin 92/50/ETY 12 artiklan 1 kohdassa asetettujen vaatimusten mukaisesti. Komissio toteaa myös, että kantaja, joka sai edellä mainitun vastauksen ajoissa (telekopiona 9.6.2000), ei pyytänyt lisätietoja. Komissio toteaa erityisesti, että kantaja ei tiedustellut valittua arviointitapaa eikä tarjouskilpailun voittajan tarjoukseen liittyviä seikkoja, joihin se viittaa kannekirjelmässä.

Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

187 Ensiksi on määritettävä komission perusteluvelvollisuuden laajuus sellaiseen tarjoajaan nähden, joka ei ole voittanut kyseistä hankintaa koskevaa tarjouskilpailumenettelyä.

188 Direktiivin 92/50/ETY 12 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

"Hankintaviranomaisen on 15 päivän kuluessa asiaa koskevan kirjallisen pyynnön vastaanottamisesta ilmoitettava jokaiselle hylätylle ehdokkaalle tai tarjoajalle seikat, joiden perusteella kyseinen ehdokkuus tai tarjous on hylätty, sekä jokaiselle hyväksyttävän tarjouksen tehneelle valitun tarjouksen ominaisuudet ja suhteelliset edut sekä sopimuspuoleksi valitun tarjoajan nimi.

Hankintaviranomaiset voivat kuitenkin päättää, että tiettyjä ensimmäisessä alakohdassa mainittuja tehtyjä sopimuksia koskevia tietoja ei anneta, jos niiden julkistaminen olisi esteenä lainsäädännön soveltamiselle tai olisi muulla tavoin yleisen edun vastaista tai vaarantaisi julkisten tai yksityisten yritysten oikeutetut kaupalliset edut tai voisi haitata palvelujen suorittajien välistä rehellistä kilpailua."

189 Komission on tämän säännöksen nojalla ilmoitettava tarjoajalle, jonka tarjous on hylätty, 15 päivän kuluessa tämän tekemän pyynnön vastaanottamisesta valitun tarjouksen ominaisuudet ja suhteelliset edut sekä sopimuspuoleksi valitun tarjoajan nimi, luottamuksellisia tietoja lukuun ottamatta.

190 Tämä menettelytapa vastaa sitä EY 253 artiklassa määrättyä perusteluvelvollisuutta, jonka mukaan perusteluista on selkeästi ja yksiselitteisesti ilmettävä riidanalaisen toimenpiteen tehneen yhteisöjen toimielimen päättely siten, että niille, joita toimenpide koskee, selviävät sen syyt, jotta he voivat puolustaa oikeuksiansa, ja että yhteisöjen tuomioistuin voi tutkia toimenpiteen laillisuuden (asia T-166/94, Koyo Seiko v. neuvosto, tuomio 14.7.1995, Kok. 1995, s. II-2129, 103 kohta ja em. asia Adia Interim v. komissio, tuomion 32 kohta).

191 Käsiteltävänä olevassa asiassa komission 9.6.2000 päivätty kirje sisälsi seuraavat tiedot:

"1. Tarjouspyyntöilmoituksessa mainitun tarjoajaehdokkaiden valintavaiheen jälkeen seitsemää yritystä kehotettiin tekemään tarjous.

2. Näistä seitsemästä yrityksestä neljä teki tarjouksen, kaksi ilmoitti kirjallisesti luopuvansa ehdokkuudesta ja yksi ei vastannut.

3. Tarjouskilpailun voitti Centro Studi Antonio Manieri S.R.L:n (Via Faleria 21, I-00183 Roma) edustama italialaisten yritysten ryhmittymä.

4. Verrattaessa Esedran ja tarjouskilpailun voittajan tarjouksia toisiinsa sopimusasiakirjojen 7 kohdan mukaisen kahden ratkaisuperusteen (hinta ja laatu) kannalta, ilmenee seuraavaa:

	ESEDRA	TARJOUSKILPAILUN VOITTAJA
Hintaindeksi (1)	102,9	100
Laatuindeksi (2)	80,4	100

(1) Suhteutettuna kustannuksiltaan alhaisimpaan sopimusasiakirjojen mukaiseen tarjoukseen, joka perustuu ennakoitua läsnäoloa koskevaan järjestelmään (minimi-indeksi:100)
(2) Suhteutettuna parhaimman tulokseen saaneeseen tarjoukseen (maksimi-indeksi: 100)

Esedran tarjous on näin ollen 2,9 % kalliimpi kuin tarjouskilpailun voittajan tarjous (joka on kaikista sopimusasiakirjojen mukaisista tarjouksista edullisin).

Tarjousten arviointikomitea katsoi lisäksi, että Esedran tarjouksen laatu oli alhaisempi (indeksi 80,4) kuin tarjouskilpailun voittajan tarjouksen laatu (paras tarjous, indeksi 100).

5. Esedran ja tarjouskilpailun voittaja saivat kolmesta laatua koskevasta arviointiperusteesta seuraavat pisteet:

ARVIOINTIPERUSTEET	PAINOTUS	ESEDRA	TARJOUSKILPAILUN VOITTAJA
Kasvatussuunnitelma	40 %	21,1/40	27,6/40
Korvaavaa henkilökuntaa koskevat toimet	30 %	13,2/30	21,6/30
Valvontamenettely /-keinot	30 %	22,2/30	21/30
LAATU YHTEENSÄ	100 %	56,5/100	70,2/100
Yhteensä suhteellisesti/ paras tarjous	—	80,4/100	100/100

6. Edellä esitettyjen kohtien perusteella voidaan todeta, että tarjouskilpailun voittaja teki taloudellisesti edullisimman tarjouksen, eli sopimusasiakirjojen mukaisen kustannuksiltaan alhaisimman tarjouksen, joka sai parhaat pisteet laatua koskevista arviointiperusteista.

— — »

192 On siis todettava, että komissio perusteli riittävän yksityiskohtaisesti 9.6.2000 päivätyssä kirjeessään seikat, joiden perusteella kantajan tarjous hylättiin, täsmentäen sopimuspuoleksi valitun tarjoajan (tarjouskilpailun voittajan) nimen ja valitun tarjouksen edut kantajan tekemään tarjoukseen verrattuna sopimusasiakirjojen mukaisten tarjouskilpailun ratkaisuperusteiden kannalta. Perustelut olivat sellaiset, että kantaja voi puolustaa oikeuksiansa ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin voi tutkia toimenpiteen laillisuuden.

193 Edellä esitetyn perusteella kanneperuste, joka koskee perusteluvelvollisuuden noudattamatta jättämistä, on hylättävä.

Viides kanneperuste, joka koskee harkintavallan väärinkäyttöä

Asianosaisten väitteet ja niiden perustelut

194 Kantaja väittää, että kyseessä on harkintavallan väärinkäyttö, kun komissio ei tehnyt hankintasopimusta kantajan kanssa siksi, että CPE Clovisin tiloissa väitettiin tapahtuneen pedofilia-tapauksia, ja siksi, että vanhempainyhdistys ja henkilökuntaa edustavat tahot ovat vihamielisiä kantajaa kohtaan.

195 Kantaja väittää lisäksi, että komission päätöksellä jättää ratkaisematta ensimmäinen tarjouskilpailu, jota koskeva menettely aloitettiin 26.5.1999 tehdyllä tarjouspyyntöilmoituksella, käytettiin väärin harkintavaltaa, koska komissiolla oli riittävä määrä hakemuksia (kolme hakemusta) todellisen kilpailun aikaansaamiseksi julkisten hankintojen alalla. Kantaja vetoaa tältä osin asiassa C-27/98, Fracasso ja Leitschutz, 16.9.1999 annettuun tuomioon (Kok. 1999, s. I-5697) ja täsmentää, että jos Manierin ensimmäistä tarjouskilpailua koskeva hakemus oli sääntöjenvastainen, tämä on osoitus harkintavallan väärinkäytöstä, kuten kaikki muutkin kantajan kanteessaan esille tuomat sääntöjenvastaisuudet.

196 Komissio riitauttaa nämä väitteet. Komissio väittää, että ainoa syy, jonka takia se päätti olla ratkaisematta ensimmäistä tarjouskilpailua, oli aikaansaada enemmän kilpailua direktiivin 92/50/ETY 27 artiklan 2 kohdan mukaisesti, ja se täsmentää, että tässä onnistuttiin, koska seitsemän, eikä vain kolme, tarjoajaehdokasta vastasi toiseen tarjouspyyntöön.

197 Komissio väittää lisäksi, että kantaja ei esitä mitään todistetta, jonka perusteella ensimmäinen tarjouskilpailu olisi jätetty ratkaisematta muusta kuin edellä mainitusta syystä. Komission mielestä kantajan väitteet ovat perusteettomia, koska Manieri teki hakemuksen myös ensimmäisen tarjouspyynnön yhteydessä ja koska kantaja itse ei halunnut sopimustaan jatkettavan.

Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

198 Harkintavallan väärinkäyttöä koskevalla käsitteellä on yhteisön oikeudessa täsmällinen merkitys, ja sillä tarkoitetaan tilannetta, jossa hallintoviranomainen käyttää valtuuksiaan muuhun tarkoitukseen kuin siihen, jota varten ne on sille annettu. Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan päätöstä tehtäessä harkintavaltaa on käytetty väärin, jos objektiivisten, asiaankuuluvien ja yhtäpitävien seikkojen perusteella on selvää, että toimenpide on tehty muiden kuin esitettyjen päämäärien saavuttamiseksi (ks. esim. yhdistetyt asiat T-149/94 ja T-181/94, Kernkraftwerke Lippe-Ems v. komissio, tuomio 25.2.1997, Kok. 1997 s. II-161, 53 ja 149 kohta, joka vahvistettiin muutoksenhaussa asiassa C-161/97 P, Kernkraftwerke Lippe-Ems v. komissio, tuomio 22.4.1999, Kok. 1999 s. I-2057).

199 Kantajan käsiteltävänä olevassa asiassa esittämien seikkojen perusteella ei kuitenkaan voida todeta, että komissiolla olisi ollut muu tarkoitus kuin tehdä hankintasopimus taloudellisesti edullisimman ja kustannuksiltaan alhaisimman tarjouksen tekijän kanssa, kun otetaan huomioon tarjouspyyntöilmoituksessa ja sopimusasiakirjoissa mainitut tarjouskilpailun ratkaisuperusteet.

200 Kantaja ei näin ollen esitä edellä mainitussa oikeuskäytännössä tarkoitettuja objektiivisia, asiaankuuluvia ja yhtäpitäviä seikkoja, joiden perusteella voitaisiin

todeta, että komissio käytti harkintavaltaansa hylätäkseen kantajan kyseisestä sopimuksentekomenettelystä sellaisten syytösten takia, jotka koskivat väitettyjä pedofilia-tapauksia CPE Clovisissa silloin, kun kantaja vastasi sen hallinnoinnista, ja sen takia, että vanhempainyhdistys ja henkilöstöä edustavat tahot olivat vihamielisiä kantajaa kohtaan.

201 Myöskään sen perusteella, että ensimmäiseen tarjouspyyntöön vastasi vain kolme tarjoajaehdokasta, joiden joukossa olivat Esedra ja Manieri, ei voida päätellä, että komissio olisi käyttänyt väärin sille varainhoitoasetuksella ja direktiivillä 92/50/ETY annettua harkintavaltaa, kun se päätti olla ratkaisematta tätä tarjouskilpailua ja jättää tekemättä hankintasopimuksen kantajan kanssa.

202 Edellä mainitussa asiassa Fracasso ja Leitschutz annettu tuomio ei tue tältä osin kantajan tulkintaa. Kansallinen tuomioistuin kysyi kyseisessä asiassa yhteisöjen tuomioistuimelta, oliko julkisia rakennusurakoita koskevien sopimusten tekomenettelyjen yhteensovittamisesta 14 päivänä kesäkuuta 1993 annettua neuvoston direktiiviä 93/37/ETY (EYVL L 199, s. 54), sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 97/52/EY, tulkittava siten, että hankintaviranomaisen on tehtävä hankintasopimus ainoan tarjouskilpailuun osallistuneen soveliaaksi katsotun tarjoajaehdokkaan kanssa. Yhteisöjen tuomioistuin vastasi tähän kysymykseen kielteisesti ja totesi muun muassa, että jotta todellisen kilpailun aikaansaamista julkisten hankintojen alalla koskeva tavoite voitaisiin toteuttaa, direktiivin 93/37/ETY 22 artiklan 2 kohdassa (jonka sisältö on samankaltainen kuin direktiivin 92/50/ETY 27 artiklan 2 kohta) säädetään, että kun hankintaviranomaiset tekevät sopimuksen rajoitettua menettelyä noudattaen, on tarjoamaan hyväksyttävien ehdokkaiden lukumäärän oltava riittävän suuri todellisen kilpailun varmistamiseksi (em. asia Fracasso ja Leitschutz, tuomion 27 kohta).

203 Komissio voi näin ollen perustellusti päättää olla ratkaisematta 26.5.1999 tehdyllä tarjouspyyntöilmoituksella aloitettua ensimmäistä tarjouskilpailua, koska sillä ei ollut riittävää määrää tarjoajaehdokkaita todellisen kilpailun varmistamiseksi.

204 Näin ollen harkintavallan väärinkäyttöä koskeva kanneperuste on hylättävä.

205 Edellä esitetystä seuraa, että kaikki kumoamista koskevat vaatimukset on hylättävä.

Vahingonkorvausvaatimus

206 Kantaja vaatii 1 001 574,09 euroa vahingonkorvauksena komission lainvastaisesta toiminnasta kyseisiä julkisia hankintoja koskevan sopimuksentekomenettelyn aikana.

207 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan yhteisö on sopimussuhteen ulkopuolisessa vastuussa vahingosta ainoastaan, jos seuraavat edellytykset täyttyvät: yhteisöjen toimielinten moitittu toiminta on lainvastaista, vahinko on tosiasiallisesti syntynyt ja toiminnan ja väitetyn vahingon välillä on syy-yhteys (ks. asia C-87/89, Sonito ym. v. komissio, tuomio 17.5.1990, Kok. 1990 s. I-1981, 16 kohta ja asia T-13/96, TEAM v. komissio, tuomio 29.10.1998, Kok. 1998 s. II-4073, 68 kohta).

208 Tarkasteltaessa kumoamista koskevia vaatimuksia on todettava, että komissio ei rikkonut kyseisiä julkisia hankintoja koskevan sopimuksentekomenettelyn aikana mitään oikeussääntöjä sellaisella tavalla, josta se olisi vastuussa kantajalle.

209 Koska lainvastaista toimintaa koskeva edellytys ei näin ollen täyty, kantajan vahingonkorvausvaatimus on hylättävä tarvitsematta tutkia, täyttyvätkö muut yhteisön vastuuta koskevat edellytykset.

Vaatimus, joka koskee suullisen käsittelyn aloittamista uudestaan

210 Kantaja väittää 22.10.2001 päivätyssä kirjeessään, että toisessa sen ja komission välisessä oikeudenkäynnissä, joka koskee Esedran henkilökunnan 22.6.2000 pitämään lakkopäivään liittyvien kustannusten maksamista, komissio väitti 9.8.2001 Brysselin Tribunal de première instancen kirjaamoon jättämissään lisävaatimuksissa, joiden tarkoituksena oli kumota tulkinta, jonka mukaan lakko on ylivoimainen este, ja osoittaa, että kyseinen lakko ei ollut odottamaton, että ” — — 2.7.1999 ilmeni yrityksen sopimuksen siirtoa koskeva ongelma, eikä Esedran osallistuminen tarjouspyyntömenettelyyn muuttanut sitä, että oli varmaa, että sopimus päättyisi 31.7.2000 ja että tarjouskilpailun voittaisi enemmän kuin todennäköisesti toinen tarjoaja”. Kantajan mukaan tällainen ilmoitus osoittaa selvästi komission aikomuksen olla tekemättä hankintasopimusta kantajan kanssa, ja tämä tapahtui jo heinäkuussa 1999 eli heti tarjouspyyntömenettelyn alkaessa. Kantaja katsoo näin ollen, että sitä ei kohdeltu yhdenvertaisesti ja objektiivisesti ja että kyseinen tarjouspyyntömenettely oli virheellinen, ja se vaatii suullisen käsittelyn aloittamista uudestaan.

211 Komissio toteaa 27.11.2001 päivätyssä kirjeessään, että kantajan esiintuoma lause on irrotettu asiayhteydestään ja että jos sitä tarkastellaan kansallisen

menettelyn ja tarkoituksensa yhteydessä, sen ei voida katsoa olevan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa käsiteltävään menettelyyn liittyviä oikeudellisia kysymyksiä koskeva tunnustus. Siitä riippumatta, että komission asianajajan käyttämä sanamuoto oli mahdollisesti epätarkka, on todettava, että riidanalainen toteamus ei ole riittävän objektiivinen, asiaankuuluva ja yhtäpitävä seikka oikeuttamaan suullisen käsittelyn aloittamisen uudestaan, kun otetaan huomioon käsiteltävänä olevaa asiaa koskevat jo esitetyt laajat selvitykset ja komission esittämät menettelyn sääntöjenmukaisuutta koskevat väitteet ja perustelut.

212 Arvioitaessa riidanalaisen lauseen vaikutusta on todettava, että se laadittiin sellaisen kansallisen menettelyn yhteydessä, jonka tarkoituksena ei ollut arvioida kyseisiä julkisia hankintoja koskevan sopimuksentekomenettelyn puolueettomuutta vaan todeta, voiko CPE Clovisissa toteutettu lakko oikeuttaa Esedran sopimusvelvoitteiden täyttämättä jättämisen. Lisäksi on todettava, että kyseinen lakko toteutettiin 22.6.2000, eli sen jälkeen kun kyseisiä julkisia hankintoja koskeva hankintasopimus tehtiin Manierin kanssa, ja että seikat, joihin riidanalaisessa lauseessa viitataan, tapahtuivat heinäkuussa 1999, eli yli kaksi vuotta ennen lisävaatimusten jättämistä. Tehdyn arvioinnin perusteella on näin ollen todettava, että kyseisiä julkisia hankintoja koskeva sopimuksentekomenettely toteutettiin ilman mitään lainvastaisuuksia, syrjintää tai harkintavallan väärinkäyttöä. Riidanalainen toteamus ei siis ole objektiivinen ja asiaankuuluva seikka, jolla voitaisiin kyseenalaistaa kyseisiä julkisia hankintoja koskeva sopimuksentekomenettely, joka puolestaan oikeuttaisi suullisen käsittelyn aloittamisen uudestaan.

213 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo näin ollen, että suullista käsittelyä ei ole aloitettava uudestaan.

Oikeudenkäyntikulut

214 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 87 artiklan 2 kohdan mukaisesti asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Koska kantaja on hävinnyt asian, se vastaa omista oikeudenkäyntikuluistaan ja se on velvoitettava korvaamaan komission oikeudenkäyntikulut välitoimimenettelyä koskevat kulut mukaan lukien, koska komissio on sitä vaatinut.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIN
(viides jaosto)

on antanut seuraavan tuomiolauselman:

1) **Kanne hylätään.**

2) **Kantaja vastaa omista oikeudenkäyntikuluistaan, ja se velvoitetaan korvaamaan komission oikeudenkäyntikulut välitoimimenettelystä aiheutuneet kulut mukaan lukien.**

Lindh García-Valdecasas Cooke

Julistettiin Luxemburgissa 26 päivänä helmikuuta 2002.

H. Jung

kirjaaja

J. D. Cooke

viidennen jaoston puheenjohtaja

Sisällys

Asiaa koskevat oikeussäännöt ..... II - 613

Kanteen perustana olevat tosiseikat ..... II - 615

Menettely ja asianosaisten vaatimukset ..... II - 620

Kumoamista koskevat vaatimukset ..... II - 623

Ensimmäinen kanneperuste, joka koskee syrjintäkiellon periaatteen loukkaamista ... II - 623

1. Kantajan väite, jonka mukaan se ei saanut samaa määräaikaa tarjouksensa jättämiselle kuin muut tarjoajaehdokkaat ..... II - 624

Asianosaisten väitteet ja niiden perustelut ..... II - 624

Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta ..... II - 625

2. Kantajan väite, jonka mukaan komissio esitti tarjoajille kysymyksiä, jotka eivät koskeneet vain selvennysten pyytämistä tai tarjoustekstissä olevien ilmeisten asiavirheiden korjaamista ..... II - 627

Asianosaisten väitteet ja niiden perustelut ..... II - 627

Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta ..... II - 628

3. Kantajan väitteet, joiden mukaan tarjoajien tekemiä tarjouksia ei arvioitu puolueettomasti ..... II - 632

Toinen kanneperuste, joka koskee tarjouspyyntöilmoituksen ja sopimusasiakirjojen rikkomista siltä osin, kuin kyseessä on tarjouskilpailun voittajan taloudellinen suorituskyky ja teknisen kapasiteetin arviointi ..... II - 636

1. Tarjouskilpailun voittajan taloudellinen suorituskyky ..... II - 637

Asianosaisten väitteet ja niiden perustelut ..... II - 637

Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta ..... II - 639

2. Tarjouskilpailun voittajan tekninen kapasiteetti ..... II - 645

Asianosaisten väitteet ja niiden perustelut ..... II - 645

Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta ..... II - 646

Kolmas kanneperuste, joka koskee sopimusasiakirjojen rikkomista siltä osin, kuin kyseessä on hintojen ja tarjoajien tekemien tarjousten laadun arviointi ..... II - 649

1. Tarjoajien ehdottamien hintojen arviointi ..... II - 651

2. Tarjousten laadun arviointi ..... II - 658
a) Tarjousten laadun arvioinnista yleensä ..... II - 658
Asianosaisten väitteet ja niiden perustelut ..... II - 658
Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta ..... II - 660
b) Tarjousten eräiden osioiden laatua koskeva arviointi ..... II - 663
i) Osio A.2 "opettajien täydennyskoulutussuunnitelman taso" ja osio B.1 "sijaisuuksia hoitavan henkilökunnan koulutustaso" ..... II - 663
ii) Osio A.4 "lapsille tarkoitetun opetusmateriaalin (lelut, välineet, jne.) laatu ja määrä" ..... II - 665
iii) Osio A.7 "kullekin lapselle mukautetun rytmin soveltaminen" ..... II - 666
iv) Osio C.1.1 "valvontakeinojen laatu ja ehdotetut toimet" ja osio C.1.2 "johtavassa asemassa olevan henkilökunnan laatu" ..... II - 666
Neljäs kanneperuste, joka koskee perusteluvelvollisuuden noudattamatta jättämistä . II - 668
Asianosaisten väitteet ja niiden perustelut ..... II - 668
Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta ..... II - 669
Viides kanneperuste, joka koskee harkintavallan väärinkäyttöä ..... II - 673
Asianosaisten väitteet ja niiden perustelut ..... II - 673
Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta ..... II - 674
Vahingonkorvausvaatimus ..... II - 676
Vaatimus, joka koskee suullisen käsittelyn aloittamista uudestaan ..... II - 677
Oikeudenkäyntikulut ..... II - 679